

FOLYÓIRATREPERTÓRIUM 1978/II.

(Válogatás a nyugat-európai országok és az USA 1978 első félévi folyóirataiból.)

- AESC – Annales ESC (Paris)
AHRF – Annales Historiques de la Revolution Francaise (Paris)
AHR – American Historical Review (Washington)
BIHR – Bulletin of the Institute of Historical Research (London)
CASS – Canadian-American Slavic Studies (Pittsburgh)
CSSH – Comparative Studies in Society and History (London)
CEH – Central European History (Atlanta-Georgia)
D – Der Donauraum (Wien)
ESR – European Studies Review (London)
GG – Geschichte und Gesellschaft (Göttingen)
GWU – Geschichte in Wissenschaft und Unterricht (Göttingen)
H – History (London)
HT – History and Theory
HZ – Historische Zeitschrift (München)
JGO – Jahrbücher für Geschichte Osteuropas (München)
JMH – Journal of Modern History (Chicago)
MA – Le Moyen Age (Bruxelles)
MIÖG – Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung (Wien)
MS – Le Mouvement Social (Paris)
NRS – Nuova Rivista Storica (Roma)
ÖO – Österreichische Osthefte (Wien)
PS – Peasant Studies (Pittsburg)
QS – Quaderni Storici
R – Review (Ney Cork at Binghampton)
RH – Revue Historique (Paris)
RHD – Revue d'Histoire Diplomatique (Paris)
RHDG – Revue d'Histoire de la Deuxieme Guerre Mondiale (Paris)
RHMC – Revue d'Histoire Moderne et Contemporaine (Paris)
RSI – Revista Storica Italiana (Napoli)

- SCo – *Storia Contemporanea* (Bologna)
SH – *Social History* (London)
SM – *Südosteuropa Mitteilungen* (München)
SSt – *Studii Storici*
VSW – *Vierteljahrschrift für Sozial und- Wirtschaftsgeschichte*
(München)
VZ – *Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte* (München)
ZAA – *Zeitschrift für Agrargeschichte und Agrarsoziologie* (Frank-
furt–Main)
ZHF – *Zeitschrift für Historische Forschung* (Berlin)
ZO – *Zeitschrift für Ostforschung* (Marburg a. d. Lahn)
ZfSL – *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde* (Köln–Wien)

BIBLIOGRÁFIA

HERTER, B.: Bibliographie zur siebenbürgischen Geschichte und Landeskunde. (Bibliográfia Erdély történelméhez és néprajzához.)

ZfSL, 1. 1978 : 1. 69–89.

1970-es években megjelent új publikációk.

HERTER, B.: Bibliographie zur Geschichte des Deutschen Ritterordens im Burzenland (Siebenbürgen). (Bibliográfia a Német Lovagrend történetéhez a Barcaságban /Erdély/.)

ZfSL, 1. 1978 : 2. 213–219.

WEINZIERN, E.: Literaturbericht. Österreichische Neuerscheinungen 1972–1975 zur Geschichte Österreichs. (Irodalomjegyzék. 1972 és 1975 között megjelent új osztrák publikációk Ausztria történetéhez.)

GWU, 29. 1978 : 6. 385–408.

HISTORIOGRÁFIA

ERDMANN, K. D.: Zeitgeschichte im Ost–West-Dialog. (A kortörténet a Kelet–Nyugat párbeszédben.)

GWU, 1978 : 3. 149–163.

A szerző a Kelet–Nyugat párbeszéd alatt a szovjet (és részben lengyel) és nyugat-német történészek közötti vitát, kontaktust, beszélgetést érti a kortörténet kérdéseiről. E párbeszéd feltételeit, problematikus kérdéseit elemzi.

GRABSKI, A. F. – MADAJCZYK, C.: Deutschland in der Historiographie Volkspolens. (Németország Lengyelország historiográfiájában.)

GWU, 1978 : 2. 104–127.

A szerzőpáros bemutatja, hogy Németország története milyen szerepet játszott Lengyelország historiográfiájában a XIX. sz. végétől. Részletesen az 1945 utáni anyagot mutatják be. A tanulmányt bibliográfia zárja.

SCHMALE, F.-J.: Mentalität und Berichtshorizont. Absicht und Situation hochmittelalterlicher Geschichtsschreiber. (A későközépkori történetírók mentalitása és tájékozódási szintje, szándéka és helyzete.)

HZ, 226. 1978 : 1. 1–16.

Historiográfiai tanulmány a későközépkori német történetírókról, amelyben a szerző mentalitás alatt a történetírók individualitásán túli, csoporthoz- vagy korhoz kötött elképzeléseit, szemléletmódját és motivációit érti; tájékozódási szintként az elbeszélte történet térbeli-, időbeli- és tárgyi határait jelöli; a situáció a történetíró aktuális és individuális feltételeinek szövevénye; a szándék, cél pedig a szerző tudatos választása vizsgálata tárgyát illetően.

ELMÉLET, MÓDSZERTAN

De ALOYSIO, F.: Il vichismo di Pasquale Villari: un itinerario nelle regioni dello storicismo. (Pasquale Villari vicoizmusa: eligazítás a sztoricizmus tájain.)

NRS, 1978 jan.–ápr., t. 62, f. 1–2, 39–81.

Történetfilozófia a XIX. sz.-i Itáliában.

ANCHOR, R.: History and play: Johan Huizinga and his critics. (A történelem és a játék: Johan Huizinga és kritikuskái)

HT, 17. 1978 : 1. 63–93.

A cikk röviden ismerteti a 20. századi holland történész útját a Homo Ludens megírásáig, felfogását a játék és az élet, a kultúra különböző területeinek viszonyáról, valamint a felfogásával szembeni kritikai észrevételeket a szakirodalomban.

APPLEBY, J.: Modernization theory and the formation of modern social theories in England and America. (A modernizálás-elmélet és a modern társadalomelméletek kialakulása Angliában és Amerikában.)

CSSH, 20. 1978 : 2. 259–285.

A társadalom hagyományosból modernné válása, Anglia és az amerikai gyarmatok gazdasági életének modernizálódása (iparosodása) és ennek elméleti tükröződése a vizsgálat tárgya. A cikk védelmébe veszi a modernizálás-elméletet és a két ország 18–19. századi példáján próbálja igazolni létjogosultságát.

BRERA, P.: La ripresa della polemica Gerschenkron-Olegina: sulla „continuità”, le „cause” e la storia russa. (A Gerschenkron-Olegina vita újrafelvétele: a „kontinuitásról”, az „okokról” és az orosz történelemről.)

QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 353–369.

Az 1971-ben kezdődött és újraéledt vitával kapcsolatban néhány főbb szempont kiemelése és taglálása.

BUSS, A. R.: Critical notice of Izenberg's „psychohistory and intellectual history”.

(Kritikai megjegyzés Izenberg „pszichohistória és eszmetörténet” felfogásához.)

HT, 17. 1978 : 1. 94–98.

A szerző Izenbergnek a lap 1975-ös évfolyamában megjelent cikke alapelveivel vitatkozik. Problémásnak találja Izenberg elképzelését a racionalitásról és irracionálisról, valamint az eszmék eredetének és érvényességének, helytállóságának szembeállítását.

CARMAGNANI, M.: Antonello Gerbi e il Nuovo Mondo. (A. G. és az új világ.)

RSI, 1978. jan.–márc. 90. köt. 1. sz. 165–171.

Eszméletörténeti munkásságnak latinamerikai vonatkozásai.

CHIROT, D.: A Romanian prelude to contemporary debates about development.

(A fejlődésről folyó mai viták román előjátéka.)

R, 2. 1978 : 1. 115–23.

A 20. század elejének román közgazdászai és szociológusai meglepően modern elveket vallottak a perifériális gazdasági helyzetű országok természetéről és a kiutakról. Nézeteiket vizsgálva kiderül, hogy kevés új van a fejlődés természetéről és a kiutakról folyó mai viták, elméleti és gyakorlati politika felszínén, amit ők ne próbáltak volna már megoldani.

COHEN, S.: Structuralism and the writing of intellectual history. (A strukturalizmus

és az eszméletörténetírás.)

HT, 17. 1978 . 2. 175–206.

A hagyományos eszméletörténettel szemben a szerző kifejti, hogy az írott források alapvetően az érzékek termékei és csak utána nyernek értelmet; illusztrálja mindezt Husserl és Wittgenstein műveinek elemzésével, hogy miként világítja meg még jobban az ő megismerésfilozófiájukat a nyelvészet, valamint megpróbálja meggyőzni a történészeket, hogy a strukturalizmus csak intenzívebbé teszi a történeti racionalitást.

DINET, D.: Mourir en religion aux XVIIe et XVIIIe siècles. La mort dans quelques

couvents des diocèses d'Auxerre, Langres et Dijon. (A halál megjelenítése a valóságban a 17. és a 18. században. A halál az Auxerre-i, a Langres-i és a Dijon-i püspökség néhány kolostorában.)

RH, 525. 178 : 1. 30–54.

Mentalitástörténeti elemzés.

DRAY, W. H.: Concepts of causation in A. J. P. Taylor's account of the origins of the

Second World War. (Az okozati összefüggések felfogása A. J. P. Taylor beszámolójában a második világháború okairól.)

HT, 17. 1978 : 2. 149–174.

Taylor „The Origins of the Second World War” c. könyvének megállapításait és ennek kritikáit, elsősorban Hugh Trevor-Roper „A. J. P. Taylor, Hitler and the War” c. cikkét ismerteti a szerző. Mindkét véleményt problematikusnak tartja, Taylorét revizionistának és vitathatónak. Azt próbálja bemutatni, hogyan lehet a valódi okokat megkülönböztetni a körülményektől.

DUBUISSON, D.: Le roi indo-européen et la syntese des trois fonctions. (Az indo-

európai király és a három funkciójának szintézise.)

AESC, 33. 1978 : 1. 21–34.

A király a társadalmi kapcsolatok központjában áll, ezek a kapcsolatok három kategóriába oszthatók: 1. a király a társadalom koordináló szerve 2. a király

személyéhez jótettek, jótulajdonságok, talizmánok kötődnek 3. a csodás esetekben a király személyéhez istenek tulajdonságai is tartoznak. A cikk ezt a három témát illusztrálja szanszkrit, avesztikus és ír példákkal.

ELEY, G.: Die „Kehrites“ und das Kaiserreich: Bemerkungen zu einer aktuellen Kontroverse. (A Kehr-i iskola képviselői és a császárság: Megjegyzések egy aktuális vitához.)

GG, 4. 1978 : 1. 91–108.

Az angol szerző vitacikke H. U. Wehler nagy vitát kiváltó „Das Deutsche Kaiserreich” című 1973-ban megjelent és azóta is vitatott könyvéhez kapcsolódik.

A szerző támadja a „kehritákat” Wehler-t, Stegmann-t, Puhle-t, Böhme-t, akik Eckart Kehr történész egyoldalúságába esnek, a vilmosi Németország defenzív- és stabilizációs-stratégiájának hangsúlyozásával.

FISCHHOFF, B.: Intuitive use of formal models. A comment on Morrison's „Quantitative models in history”. (A formális modellek intuitív alkalmazása. Hozzászólás Morrison „Kvantitatív modellek a történetírásban” c. írásához.)

HT, 17. 1978 : 2. 207–210.

A lap 1977-es évfolyamában megjelent Morrison-cikk (F. D. Roosevelt és a legfelsőbb bíróság esetének kvantifikált feldolgozásáról) helyesen indul ki abból, hogy a kvantifikációnak helye van a politikatörténetírásban is, de a példa nem helyes. A cikk Morrison tévedéseire mutat rá a tétel bizonyítása során.

FRANK, B.: Die deutsch-polnischen Beziehungen in Geschichte und Gegenwart aus deutscher und polnischer Sicht. (A német–lengyel kapcsolatok a történelemben és a jelenben, német és lengyel szemszögből.)

GWU, 1978 : 2. 78–103.

A tanulmány a címben megjelölt téma didaktikus feldolgozását mutatja be, az oktatásban használható táblázatokkal, kronológiai áttekintésekkel kiegészítve.

GENTILI, B. – CERRI, G.: L'idea di biografia nel pensiero greco. (Az életrajz gondolata a görög gondolkozásban.)

SSt, 19. 1978 : 1. 45–60.

Az életrajz és a történetírás görög felfogás szerinti éles elválasztásának megkérdőjelezése.

HADDOCK, B. A.: Vico on political wisdom. (Vico a politikai gondolkodásról.)

ESR, 8. 1978 : 2. 165–191.

A szerző szerint Vico politikai gondolkodását az olasz humanizmus keretei között kell vizsgálni. A 18. századi gondolkodó műveiből kitűnik, hogy a történelmet – alakulása különleges körülményei miatt – csak a változó gondolkodásmód rekonstruálása révén tartja megérthetőnek.

HOLTON, R. I.: The crowd in history: some problems of theory and method. (A tömeg a történelemben: néhány elméleti és módszertani probléma.)

SH, 3. 1978 : 2. 219–234.

George Rudének a tömegek történelmi szerepét vizsgáló munkája kritikai elemzését adja. Nem tartja világosnak és pontosnak a tömeg fogalmát; nem helyesli csak a tiltakozó megmozdulásokra való koncentrációt; az ipari és preindusztriális társadalmak tömegeit nem látja olyan mértékig szétválaszthatónak, mint Rudé, mert így magyarázat nélkül maradna az egyik szakasz átféjdése a másikba.

LANGER, H.-G.: Die Münze als Quelle im Geschichtsunterricht – Zur Quellenarbeit an Münzen des Spätantike. (Az érem mint forrás a történelemoktatásban – A későantik érmeinek forrásmunkájához.)

GWU, 1978. 1. 19–30. p.

A cikk a következő kérdéseket vizsgálja: milyen szerepet játszik az érem, mint forrás a mai történelemoktatásban; alapvetően milyen jelentőségű lehetne.

LEPRE, A.: Per un' interpretazione marxista della storia del Mezzogiorno. (A Dél történetének marxista interpretációjához.)

QS, 1978 jún.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 314–352.

A feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenet sajátos, az európaítól eltérő, déli modelljének marxista feldolgozásai az ötvenes években – koncepciók keresése Délitália történetének megfelelő megértéséhez és magyarázatához.

MELIS, G.: Istituzioni liberali e sistema giolittiano. (Liberális intézmények és a Giolitti-féle rendszer.)

SSt, 19. 1978 : 1. 131–174.

A legújabb jogtörténeti, intézménytörténeti tanulmányok mérlege.

MEGILL, A.: Aesthetic theory and historical consciousness in the eighteenth century. (Estztikaelmélet és történelmi tudat a 18. században.)

HT, 17. 1978 : 1. 29–62.

A 18. sz. történeti gondolkodása két fő ágra bontható: a filozófikus történetre és a historizmusra. Az utóbbi lényege a történelmi jelenségek összefüggéseikben történő vizsgálata, a nyelvek radikális különbözőségének és ezzel a történeti megismerés eltéréseinek felfogása. Az ebből adódó historizmus lényegileg esztétikai eredetű.

MILLER, D. A.: Vers une théorie de la royauté et de l'aristocratie. (Az arisztokrácia és a királyság elmélete felé.)

AESC, 33. 178 : 1. 3–20.

A cikk szerkezete a következő: metodikai elvek, a királyság intézménye és az arisztokrácia jelenségének néhány tipológikus kifejezése. A morfológiai kép kidolgozása.

MODELSKI, G.: The long cycle of global politics and the nation state. (A világpolitika „hosszú ciklusa” és a nemzetállam.)

CSSH, 20. 1978 : 2. 214–235.

A cikk célja bebizonyítani, hogy a világgállam nemléte ellenére a világ politikailag nem egészen szervezetlen, fejlődése ciklusokra oszlik, amelyek meghatározzák a nemzetállamok szerepét a világpolitikában.

- MOMMSEN, W. J.: Der deutsche Liberalismus zwischen „klassenloser Bürgergesellschaft“ und „Organisiertem Kapitalismus“. Zu einigen neueren Liberalismusinterpretationen. (A német liberalizmus az „osztály nélküli polgárokból álló társadalom” és a „szervezett kapitalizmus” között. Hozzászólás néhány új liberalizmus-interpretációhoz.)
GG, 4. 1978 : 1. 77–91.
- NICOLINO, F.: Freud e „La révolte des anges”. (Freud és „Az angyalok lázadása.”)
NRS, 1978 jan.–ápr. t. 62, f. 1–2. 153–159.
Párhuzam Freud és Anatole France között.
- PUHLE, H.-J.: Zur Legende von der „Kehrschen Schule”. (A „Kehr-i iskola” legendájáról.)
GG, 4. 1978 : 1. 108–120.
Puhle visszautasítja és cáfolja Geoff Eley-nek az „iskoláról” szóló vádjait.
- REICHARDT, R.: Die Debatte um die Französische Revolution in deutschen Neuerscheinungen. (Vita a francia forradalomról az új német publikációkban.)
ZHF, 1978 : 1. 70–80.
A szerző 5, 1975-ben és 76-ban az NSZK-ban megjelent könyvről ír kritikát, melyeknek közös vonása, hogy mind az 5 könyv a francia forradalommal foglalkozik. Megállapítja, hogy a francia forradalom története az NSZK kutatásában – ellentétben a korábbiakkal – mostohagyerekké, elhanyagolt területté vált.
- ROGERS, S. C.: Womans place: a critical review of anthropological theory. (A nő helye [a társadalomban]: az antropológiai elméletek kritikai elemzése.)
CSSH, 20. 1978 : 1. 123–162.
A szerző történetileg végigtekinti a nőkkel kapcsolatos elméletek fejlődését befolyásoló feltételezéseket, episztemológiai felfogásokat, politikai megfontolásokat és módszertani problémákat az USA szakirodalmában.
- ROGGERO, M.: Istruzione e ancien régime: problemi e metodi di ricerca in alcuni dei piu recenti contributi francesi. (Oktatásügy és az ancien régime: kutatási problémák és módszerek a legújabb francia irodalomban.)
RSI, 90. 1978 : 1. 119–130.
Historiográfiai áttekintés.
- SCHNEIDER, E.: „Kreuzzug – heiliger und gerechter Krieg?” (Keresztesháború – szent és jogos háború?)
GWU, 29. 1978 : 4. 242–256.
A keresztesháborúk oktatása a középiskolákban. Tárgelemzés a didaktikai gondolatok.
- SCHULZE, H.: Geschichte im öffentlichen Leben der Nachkriegszeit. (A történelem a háború utáni közéletben.)
GWU, 29. 1978 : 5. 312–320.

A Ranke-Társaság 1977. évi ülése, melynek témája a történelem hasznossága és hátránya az NSZK közéletében.

SCHWALM, E.: Probleme der polnischen und deutschen Geschichte auf Karten deutscher und polnischer Schulbücher und Atlanten. (A lengyel és német történelem problémái német és lengyel tankönyvek és atlaszok térképein.)

GWU, 1978. 2. sz. 128–139.

Problémák a határok ábrázolásánál – problémák a nyelvek és népek ábrázolásánál – néhány megjegyzés a lengyel atlaszok „történelemképehez”.

SETON-WATSON, H.: Multinationale Staaten und Nationalismen. Einige historische Betrachtungen. (Soknemzetiségű államok és nacionalizmusok. Néhány történeti eszmefuttatás.)

ÖO, 20. 1978 : 2. 359–370.

A tanulmány azokkal a problémákkal foglalkozik, amelyek a soknemzetiségű államok és a nemzetiségi mozgalmak ellentétéből adódnak. A példákat a szerző a török birodalom és Ausztria–Magyarország újkori történetéből, valamint az angol, francia és orosz gyarmatbirodalmak történetéből meríti. Foglalkozik a nemzetek keletkezésével, megadja a soknemzetiségű állam meghatározását.

SMITH, D.: Domination and containment: an approach to modernization. (Uralom és elnyomás: a modernizálás új megközelítésben.)

CSSH, 20. 1978 : 2. 177–213.

A cikk a gazdaság és társadalom, az elnyomás és az állami, nemzeti önállósodási törekvések egymáshatását, kapcsolatát elemzi széles elméleti síkon, példáit a világtörténelemből és a mai helyzetből véve.

STAHL, H. H.: Théories de C. D. Gherea sur les lois de la pénétration du capitalisme dans les „pays retardataires”. (C. D. Gherea elmélete a kapitalizmus behatolásáról az elmaradott országokba.)

R, 2. 1978 : 1. 101–114.

A századfordulón Oroszországból Romániába hazatérő Gherea az ország társadalmi helyzetét, a parasztok feudális körülményeit hasonlónak találta az orszhoz. Ennek hatására vallotta elsősorban azt a nézetet, hogy az elmaradott országokban a kapitalizmust azoknak a világrendszerbe való bekapcsolásával lehet és kell levezetni.

WRIGHTSON, K.: Medieval villagers in perspective. (Középkori falusiak a történelem szemével.)

PS, 7. 1978 : 4. 203–217.

A preindusztriális Anglia parasztságának kutatásában meglévő irányzatokat, feltevéseket ismerteti a cikk, különösen Edward Britton: The community of the will. A study in the history of the family and village life in fourteenth-century England. (Az akarat közössége. Tanulmány a család és a falusi élet történetéről a 14. századi Angliában.) Toronto, Macmillan, 1977. c. könyvét. Hangsúlyozza a források felhasználhatóságának súlyos problémáit.

ZARONE, G.: Bernstein e Weber: revisionismo e democrazia. (B. és W. revizionizmus és demokrácia.)

SSt, 19. 1978 : 2. 255–298.

A kettejük revizionizmusának lényegi eltérései, a gazdaság és jog közötti kapcsolat ellentétes értelmezése.

MARXIZMUS

D'ANTONIO, M.: Kalecki e il marxismo: (Kalecki és a marxizmus.)

SSt, 19. 1978 : 1. 17–45.

Kalecki elmélete a kapitalista gazdaság dinamizmusáról, az elosztásról, az állam szerepéről a fejlett kapitalista országokban – elméletei marxista vonatkozásai.

BRAVO, G. M.: Jean Jaurès, il marxismo e il manifesto comunista. (J. Jaurès, a marxizmus és a Kommunista Kiáltvány.)

SSt, 19. 1978 : 1. 61–78.

Új szempontok a Jaurès politikai felfogása körül folyó vitához.

HANSEN, E.: Hendrik de Man and the theoretical foundations of economic planning: the Belgian experience, 1933–40. (Hendrik de Man és a gazdasági tervezés elméleti megalapozása: a belga példa, 1933–40.)

ESR, 8. 1978 : 2. 235–57.

De Man, Marx és a szociáldemokrata mozgalomban meglévő reformista tendenciák kritikusa, komoly szerepet játszott a belga szociáldemokrata pártban.

KELLEY, D. R.: The metaphysics of law: an essay on the very young Marx. (A jog metafizikája: tanulmány a nagyon fiatal Marxról.)

AHR, 83. 1978 : 2. 350–367.

Az 1830-as évek végén, az 1840-es évek elején a fiatal Marx nézeteinek alakulásában eddig fel nem becsült szerepet játszottak jogi tanulmányai. Szerepük a negatív tanulság szerepe volt: ezeknek köszönheti világi vallását, ideológiáját, materializmusát, szocialisztikus készletését.

MOORHOUSE, H. F.: The Marxist theory of the labour aristocracy. (A munkásarisztokrácia marxista elmélete.)

SH, 3. 1978 : 1. 61–82.

Azt a bizonyos marxista történészek által tartott nézetet bírálja, mely szerint a munkásarisztokrácia léte magyarázza azt, hogy az osztályok létrejötte, osztálytudata és harca nem úgy zajlott a világ első kapitalista országában, mint ahogy Marx megjósolta. Lenin és Hobsbawm a téves felfogás forrása. Az 1970-es évek angol történészeinek munkáit hozza fel érvként, a „tévedőket” naívan materialistának, túl optimistának, részrehajlónak ítéli.

MUNKÁSMOZGALOM

HAUPT, G.: Why the history of the working-class movement? (Miért munkásmozgalomtörténet?)

R, 2. 1978 : 1. 5–24.

A munkásmozgalom történetének többféle megközelítése, az akadémikus, hivatalos történetírói, folklorisztikus, társadalomtörténeti vagy politikátörténeti, idealizáló vagy realista megközelítés elvi különbségeit, harcát és értékét elemzi a cikk.

GREEN, J. R.: L'histoire du mouvement ouvrier et la gauche américaine. (A munkásmozgalom története és az amerikai baloldal.)

MS, 102. 1978 : 1. 9–40.

Eleinte a munkásmozgalom történetéről a wisconsini iskolához tartozó ún. progresszista történészek írtak. Elsősorban a szakszervezetek fejlődését nézték.

A Commons-féle és az ortodox marxista irányzat csak a gazdasági szempontokat tanulmányozta, nem vizsgálta a kulturális és gazdasági kérdéseket. Manapság nem annyira intézményi, hanem kulturális szempontból vizsgálják a munkásosztályt.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

BISKUP, M.: Die polnische Diplomatie in der zweiten Hälfte des 15. und den Anfängen des 16. Jahrhunderts. (A lengyel diplomácia a XV. század második felében és a XVI. század elején.)

JGO, 1978 : 2. 161–179.

A szerző a középkori lengyel királyság diplomáciai kapcsolatait vázolja a címben megadott időszakban. Mindezeket kiegészíti az állam általános politikai koncepciójának, nemzetközi helyzetének, a diplomáciai szolgálat szervezetének ábrázolásával.

ROY, I.: Les puissances européennes et la chute de Charles Ier. (Az európai hatalmak és I. Károly bukása.)

RHD, 92. 1978 : 1–2. 92–109.

Anglia diplomáciai kapcsolatai Franciaországgal, Németországgal, Velencével, Dániával és Spanyolországgal a XVII. sz. első felében.

BIHL, W.: Die Europäischen Mächte und die Entstehung der osmanischen Verfassung vom 23. Dezember 1876. (Az európai hatalmak és az 1876. december 23.-i török alkotmány.)

ÖO, 20. 1978 : 1. 124–137.

A tanulmány első részében a szerző az európai hatalmak politikáját vizsgálja a „keleti kérdés” vonatkozásában (sorra veszi Oroszo., Ausztria, Nagy-Britannia, Franciaó. és Poroszo. politikáját), majd az Oszmán Birodalom történetét vázolja 1867-ig. Végül az alkotmány fogadtatását, tartalmát vizsgálja meg.

- KOSSEV, K. D.:** Bismarcks Orientpolitik und die Befreiung Bulgariens 1878. Eine Interpretation aus bulgarischer Sicht. (Bismarck keleti politikája és Bulgária felszabadítása 1878-ban. Interpretáció bulgár szemszögből.)
SM, 18. 1978 : 1. 30–37.
A bolgár szerző Bismarck külpolitikai stratégiáját elemzi, amelyben nagyon lényeges tényező volt a keleti kérdés. Felvázolja Bismarck ezzel kapcsolatos téziseit, a német diplomácia következményeit, London és Bécs éles reakcióit, valamint a berlini kongresszus körülményeit.
- ROMANO, S.:** Il riavvicinamento italo-francese del 1900–1902: diplomacia e modelli di sviluppo. (Az 1900–1902 közötti olasz–francia közeledés: diplomácia és fejlődési modell.)
SCo, 19. 1978 : 1. 105–113.
Az olasz „hűtlenség” tétele a köztudatban és a történetírásban.
- DOERRIES, R. R.:** Imperial Berlin and Washington: new light on Germany's foreign policy and America's entry into World War I. (A birodalmi Berlin és Washington: új megvilágításban a német külpolitika és Amerika belépése az I. világháborúba.)
CEH, 11. 1978 : 1. 23–49.
A dokumentumok rámutatnak, hogy Németországnak nemcsak nagy szerepe volt az európai háború kirobbanásában, hanem határozottan el is utasította az amerikai közvetítést, ami kedvezőbb végkifejlethez vezethette volna a háborút, valamint rosszul felfogott propagandájával és provokációival egyenesen belesodorta Amerikát a háborúba. Ennek a folyamatnak a dokumentumai további kutatást, feltárást igényelnek.
- JOHANSSON, A.:** La neutralité suédoise et les puissances occidentales entre 1939 et 1945. (A svéd semlegesség és a nyugati hatalmak 1939 és 1949 között.)
RHDGM, 28. 1978 : 1. 9–31.
- RESIS, A.:** The Churchill-Stalin secret „percentages” agreement on the Balkans, Moscow, October 1944. (Churchill és Sztálin titkos „százalék”-megegyezése a Balkánról, Moszkva, 1944 október.)
AHR, 83. 1978 : 2. 368–387.
- BRAHM, H.:** Die Sowjetunion und die Volksrepublik China, 1949–1957. Allianz und Divergenz. (A Szovjetunió és a Kínai Népköztársaság. Szövetség és szétválás. 1949–1957.)
ÖO, 20. 1978 : 2. 371–382.
- COHEN, S.:** Unione Sovietica, distensione e politica americana. (A Szovjetunió, az enyhülés és az amerikai politika.)
SSt, 19. 1978 : 2. 309–330.
A szovjet bepolitika és társadalom statikus szemléletének tükröződése az amerikai külpolitikában – a Carter-adminisztráció vonalvezetésének visszahatásai.

SERRA, E.: „Opera omnia” di Sidney Sennino, pubblicata da Laterza sotto gli auspici della University of Kansas e diretta da Benjamin F. Brown. (S. Sonnino „Összes művei”, F. Brown szerkesztésével, az Univ. of Kansas kiadásában.)
RSI, 90. 1978 : 1. 143–159.
Forrás félévszázad olasz külpolitikája számos, eddig ismeretlen vonatkozásának megvilágítására.

EGYETEMES TÖRTÉNELEM

EURÓPA

ACCARIE, M.: La structure du Chevalier au Lion de Chrétien de Troyes. [Chrétien de Troyes „Oroszlános Lovag”-jának szerkezete.]
MA, 84. t. 1978 : 1. 13–34.
A 12. sz. második felében keletkezett lovagregény elemzése.

ROBINSON, I. S.: The friendship network of Gregory VII. (VII. Gergely „baráti hálózata”).
H, 63. 1978 : 207. 1–22.
VII. Gergely pápa levelezéséből kitűnik, hogyan valósította meg egyházi reform-és más terveit a szervezett „baráti hálózat” útján, fontos személyiségek több oldalról jövő meggyőzésével. A 12. századi értelmiség „baráti hálózatai” politikai nyomást tudtak gyakorolni céljaik elérése érdekében.

FLORI, J.: Chevalerie et liturgie. Remise des armes et vocabulaire „chevaleresque” dans les sources liturgiques du IXe au XVe siècle (à suivre). (Lovagság és liturgia. A fegyverek átadása és a lovagi „szótár” a IX–XIV. századi liturgikus forrásokban. 1. rész.)
MA, t. 84. 1978 : 2. 247–248.

SILVESTRE, H.: Pour le dossier de PY pythagoricien. Nouveaux témoignages. (Adalék a pythagorasi Y-hoz. Új tanúságok.)
MA, t. 84. 1978 : 2. 201–209.

THOMAS, H.: Französische Spionage im Reich Ludwigs des Bayern. (Francia kémkedés Bajor Lajos birodalmában.)
ZHF, 5. 1978 : 1. 1–21.
A szerző a százéves háború kezdeti időszakában, 1337 nyarán történt francia kémkedést ír le részletesen, amely a Német Birodalom helyzetének megismerésére irányult. Az esetet 1337 nyarának „nagy politikája” keretén belül elemzi a szerző.

MORNET, E.: Pauperes scolares. Essai sur la condition matérielle des étudiants scandinaves dans les universités aux XVe et XVe siècles. [Pauperes scolares. Tanulmány a XIV–XV. századi egyetemre járó skandináviai diákok anyagi helyzetéről.]

MA, 48. 178 : 1. 54–102.

Párizsi és német források alapján.

KELLENBENZ, H.: Die Rolle der Verbindungsplätze zwischen Spanien und Augsburg im Unternehmen Anton Fuggers. (A kereskedelmi csomópontok szerepe Spanyolország és Augsburg között Anton Fugger vállalkozásában.)

VSW, 65. 178 : 1. 1–38.

A szerző rekonstruálja azt a kereskedelmi hálózatot, amelyben a Spanyolország–Fugger reláció csere- és pénzkereskedelme lebonyolódott. A kereskedelmi hálózat kiterjedése: Kasztíliai piacok–holland piacok és Lyon–Genova egyrészt, másrészt pedig Augsburg–Nürnberg. Teljes képet kaphatunk a XVI. sz. elejének kereskedelmi életéről Ny–Dny-Európában.

JANSSENS, P.: L'échec des tentatives de sublevement aux Pays-Bas-sous Philippe IV (1621–1655). (A németalföldi felkelési kísérletek bukása IV. Fülöp idején.)

RHD, 92. 1978 : 1–2. 110–129.

Az 1632-es összeesküvés ismertetése, Németalföld nemzetközi helyzete, a francia–holland felosztási terv, valamint a németalföldi lojalitás ismertetése.

PILLORGET, R.: L'étude comparée de mouvement insurrectionnels. (Az insurrekciós mozgalmak összehasonlító tanulmányozása.)

RHD, 92. 1978 . 1–2. 5–16.

1637 és 1662 között lezajlott felkelések insurrekciós mozgalmak vizsgálata Nyugat-Európában és Oroszországban. A cikk kongresszusi bevezető beszéd, a főbb metodológiai kérdéseket elemzi.

HEPPNER, H.: Johann Josef von Herberstein und die kaiserliche Grossbotschaft nach Konstantinopel 1665/66. (Johann Josef von Herberstein és a konstantinápolyi császári nagykövetség, 1665/1666.)

ÖO, 20. 1978 : 1. 116–123.

A rövid tanulmány Herberstein gróf életével, a nagykövetség előtörténetével, Herberstein beszámolóival és azok jelentőségével foglalkozik.

WALLERSTEIN, I.: La crisi del XVII secolo e il sistema mondiale dell'economia europea. (A XVII. sz. krízise és az európai gazdasági rendszer.)

SSt, 19. 1978 : 2. 299–308.

Az elmaradottság jelenségének elemzése a nagy gazdasági folyamatok viszonylatában.

NIEDERMEIER, H.: Die Franziskaner in Preussen, Livland und Litauen im Mittelalter. (A ferencesek Poroszországban, Livóniában és Litvániában a középkorban.)

ZO, 1978 : 1. 1–31.

MORINEAU, M.: Or brésilien et gazettes hollandaises. (A brazil arany és a holland újságok.)

RHMC, 25. 1978 : 1. 3–60.

A cikk a XVIII. sz.-ra vonatkozóan a Portugáliát és részben Spanyolo.-t, Angliát, Hollandiát érintő gazdasági problémákat tárgyalja a holland sajtó tudósításai alapján.

- CAPRA, C.: Nobili, notabili, élites: dal „modello” francese al caso italiano. (Nemesség, előkelőség, elit: a francia „modelltől” az olasz példáig.)
 QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 12–42.
 A francia forradalom után kiemelkedő elit összetétele, társadalmi eredete – az olasz uralkodóosztályon belüli kontinuitás fennmaradása a napoleoni korszakban.
- STIFFONI, G.: L'emigrazione liberale spagnola in Inghilterra e in Francia (1823–1834). Un problema storiografico aperto. (A liberális spanyol emigráció Angliában és Franciaországban. Egy nyitott historiográfiai kérdés.)
 NRS, 62. 1978 : 1–2. 135–152.
 Az emigráció adaptációja, kulturális kontaktusai a befogadó országgal, ill. törekvései nemzeti identitása megtartására.
- HONTCLOS, Xavier de: L'Église et le monde à l'avènement de Léon XIII. [Egyház és világ XIII. Leó hatalomra kerülésének idejében.]
 RH, 526. 1978 : 2. 415–427.
 A XIX. század végének főbb egyházpolitikai problémái.
- ELIASSEN, K. A. – PEDERSEN, M. N.: Professionalization of legislatures: long-term change in political recruitment in Denmark and Norway. (A törvényhozó testületek hivatásossá válása – hosszútávú változások Dánia és Norvégia politikai testületeiben.)
 CSSH, 20. 1978 : 2. 286–318.
 A 19–20. századi törvényhozó testületek szerkezetét, tagjaik társadalmi, képzettségi, politikai szintjét, helyzetét, a hivatásossá válás szintjének alakulását vizsgálja a cikk. Általános modellt nem tud felállítani, de alapvető összefüggéseket, pl. a pártok és a státusz-rendszer között meg tudott állapítani.
- WYTRZENS, G.: „Das slawische Jahrhundert”. Ein Wiener Presseorgan des Neoslavismus und sein Herausgeber. (A „Szláv Évszázad”. A neoszlávizmus bécsi sajtóorgánuma és kiadója.)
 ŐO, 20. 1978 : 1. 235–243.
 A Szlavjanszkij Vek (Szláv Évszázad) c. újság orosz nyelven jelent meg Bécsben, 1900 és 1905 között. Az Oroszországra irányuló neoszlávizmus politikai ideológiáját és céljait képviselte.
- De GRAZIA, V.: La taylorizzazione del tempo libero operaio nel regime fascista. (A munkások szabadidejének szabályozása a fasiszta rendszerben.)
 SSt, 19. 1978 : 2. 331–336.
 A „dopolavoro” (szabadidő-)mozgalom bevezetésének politikai vonatkozásai.

- ZETTERBERG, K.: Le transit allemand par la Suède de 1940 a 1943. (Német tranzit Svédországon keresztül 1940 és 1943 között.)
RHDGM, 28. 1978 : 1. 59–80.
A tanulmány elemzi a katonai és a polgári szállításokat.
- SMITH, T.: A comparative study of French and British decolonization. (A francia és a brit dekolonizáció összehasonlító elemzése.)
CSSH, 20. 1978 : 1. 70–102.
- DUNN, J. A. ifj.: The importance of being earmarked: transport policy and highway finance in Great Britain and the United States. (Miért fontos a pénz rendeltetésének kijelölése: közlekedéspolitikai és a főútvonalak építésének finanszírozása Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban.)
CSSH, 20. 1978 : 1. 29–53.
A cikk kárhóztatja az utépítéssel, autóközlekedéssel kapcsolatos, szerinte elmaradottabb angol álláspontot. A körülmények eltérő voltát elismerve példaként jellemzi az amerikai viszonyokat és elemzi a meghatározott célokra felhasználható összegek elvételét, annak okait Angliában napjainkban.

KELET-EURÓPA

- MENZEL, J. J.: Schlesiens Trennung von Polen und Anschluss an Böhmen im Mittelalter. (Szilézia elszakadása Lengyelországtól és csatlakozása Csehországhoz a középkorban.)
ZO, 1978 : 2. 262–274.
Szilézia állami elválásának folyamata Lengyelországtól és csatlakozása Csehországhoz közel két évszázadot vett igénybe. A folyamat 3 szakaszban játszódott le, kezdete 1138-ra tehető, befejeződése pedig 1392-ben volt.
- SUBTELNY, O.: Great Power politics in Eastern Europe and the Ukrainian emigres, 1709–42. (Nagyhatalmi politika Kelet-Európában és az ukrán emigránsok, 1709–42.)
CASS, 12. 1978 : 1. 136–153.
Az ukrán politikai emigráció első generációját a nagyhatalmak előszeretettel használták fel Oroszországgal szemben. Vissza kívánván szerezni pozícióikat és hazájukat, teljes függőségbe kerültek pl. Franciaországtól és Törökországtól.
- FORST-BATTAGLIA, J.: Österreich im politischen Denken der Polen Galiziens (1848–1914). (Ausztia a galíciai lengyelek politikai gondolkodásában (1848–1914).)
ÖO, 20. 1978 : 1. 99–115.
A szerző Ausztia változó arculatát mutatja be lengyel polgárainak politikai gondolkodásában. Az 1848–49-es forradalom, az 1859 és 1873 közötti osztrák alkotmányreformok ideje és végül az 1914 előtti utolsó húsz év különösen figyelemre méltó ebből a szempontból.

FLICK, V.: *Gemeinslavische Züge in der tschechischen Kultur.* (A cseh kultúra közös szláv vonásai.)
D, 1978 : 2. 41–55.
A cseh kultúra szláv vonásait a Morva-birodalomtól kezdve kutatja a szerző, és röviden végigkíséri a 19. sz. elejéig.

VALIANI, L.: *A proposito dell'industrializzazione dell'Austria-Ungheria.* (Ausztria–Magyarország iparosodásának kérdéséhez.)
RSI, 90. 1978 : 3. 612–616.

DÉLKELET-EURÓPA

MALLI, R.: *Die Sozialstruktur und das nationale Erwachen der Slowenen.* (A szlovének társadalmi struktúrája és nemzeti ébredése.)
ÖO, 20. 1978 : 1. 284–291.

PLASCHKA, R. G. – SUPPAN, A. – HASELSTEINER, H.: *Zum Begriff des Nationalismus und zu seinen Strukturen in Südost-Europa im 19. und zu Beginn des 20. Jahrhunderts.* (A nacionalizmus fogalmához és struktúráihoz Délkelet-Európában, a XIX. sz.-ban és a XX. sz. elején.)
ÖO, 20. 1978 : 1. 48–78.

BERNATH, M.: *Nationalstaatsbildung in Südosteuropa als Teil eines gesamteuropäischen Geschichtsprozesses.* (Nemzeti államok képződése Délkelet-Európában, mint az összeurópai történelmi folyamat része.)
SM, 18. 1978 : 3. 3–10.
A szerző dolgozata bevezető előadásként hangzott el a „19. Nemzetközi Főiskolai Hét”-en.

ANGLIA

BATES, D. R.: *The land pleas of William I's reign: Penenden Heath revisited.* (Földkérelmek I. Vilmos uralkodása idején: Újra a Penenden Heath-ről.)
BIHR, 51. 1978 : 123. 1–19.
A 11. században Penenden Heath-ben tartott birtokper a Canterbury-i érsekség és a rochesteri püspökség földbirtokvesztéseit vizsgálta. Újabb dokumentumok segítenek az egyházi birtokviszonyok tisztázásában.

ROBINSON, W. R. B.: *Patronage and hospitality in early Tudor Wales: the role of Henry, earl of Worcester, 1526–49.* (Patronátus és hospitalitás a korai Tudor Walesben: Henry, Worcester grófjának szerepe 1526–49.)
Henrik helyzete azért egyedi, mert birtokainak zöme Walesben van, sem más nagy birtok, sem az udvar nem vetélytársa a feudális függési viszonyok létrehozásában, s ezért befolyása Walesben rendkívüli.

- HEXTER, J. H.:** Power struggle, parliament, and liberty in early Stuart England. (Hatalmi harc, parlament és szabadság a kora Stuart-kori Angliában.)
 JMH, 50. 1978 : 1. 1–50.
 A folyóirat 1977 decemberi számában megjelent három, Anglia 1603–1660 közötti politikatörténetével kapcsolatos cikk kritikája Hexter cikke. Szerinte a korszak politikáját a király és a képviselőház között a szabadság fölött folytatott vita ill. harcként kell felfogni.
- LEONARD, H. H.:** Distrainment of knighthood: the last phase, 1625–41. (Lovagi cím vagy vagyonekbozás: 1625–41, az utolsó felvonás.)
 H, 63. 1978 : 207. 23–37.
 A katonaság állításának, majd a királyi bevételek szaporításának módszere volt a gazdagabb nemeseknek a lovagi cím adományozása. Aki nem akarta vállalni a kötelezettséget, súlyos büntetést fizetett az államkasszába. A cikk az utolsó időszak konkrét eseteivel foglalkozik, mielőtt az eljárás idejét múlta volna Angliában.
- WENDE, P.:** Vernunft und Tradition in der englischen Staatslehre der frühen Neuzeit. (Értelem és hagyomány a kora újkori angol államelméletben.)
 HZ, 226. 1978 : 2. 317–348.
 XVII. századi angol államtan.
- MARX, R.:** Griefs économiques et action révolutionnaire dans l'Angleterre de la Grande Rébellion. (Gazdasági sérelmek és forradalmi akciók Angliában a Nagy Forradalom idején.)
 RHD, 92. 1978 : 1–2. 71–92.
- HIRST, D.:** Unanimity in the Commons, aristocratic intrigues, and the origins of the English civil war. (Egyhangú állásfoglalás a képviselőházban, arisztokrata intrikák és az angol polgárháború eredete.)
 JMH, 50. 1978 : 1. 51–71.
 A történészek újabban újra hangsúlyozzák a 17. sz.-ra az arisztokrácia és a kliensek szerepét, s azt, hogy a polarizációra későn került sor a parlamenti politikában, csak a polgárháború után. Nem veszik azonban figyelembe pl. a személyes kapcsolatok szerepét és a felfogásuknak ellentmondó bizonyítékokat. A parlament nyilvánvalóan megosztott volt a háború előtti hónapokban, a növekvő feszültség tényét nem lehet elhallgatni a főurak csökkenő uralmának tényével együtt.
- STURDY, D. J.:** La révolte irlandaise. (Az írországi felkelés.)
 RHD, 92. 1978 : 1–2. 51–70.
 Az 1641 és 1650 között lezajlott felkelés okainak vizsgálata.
- FIRPO, M.:** John Toland e il deismo inglese. (Toland és az angol deizmus.)
 RSI, 90. 1978 ápr.–jún. 327–380.
 A felvilágosodás kezdetei Angliában.

- MOUGEL, F. C.: Une société de culture en Grande-Bretagne au XVIIIe siècle. La société des Dilettanti (1734–1800). [Egy kulturális társaság a XVIII. századi Nagy-Britanniában: a Dilettánsok Társasága (1734–1800).] RH, 526. 1978 : 2. 389–414.
- THOMPSON, E. P.: Eighteenth-century English society: class struggle without class? (A 18. századi angol társadalom: osztályharc osztály nélkül?) SH, 3. 1978 : 2. 133–166.
A „paternalizmus”, az „osztály” és a „plebejus kultúra” kérdései kapcsán kifejti a cikk a 18. sz.-i angol társadalom jellegzetességeit, osztályviszonyait és azoknak a későbbi, 19. századi osztályviszonyoktól való különbségét.
- BULLEN, R.: Party politics and foreign policy: whigs, tories and Iberian affairs, 1830–6. (Pártpolitika és külpolitika. Whigek, toryk és az ibériai események, 1830–36.) BIHR, 51. 1978 : 12. 37–59.
Spanyolország és Portugália jövője, trónutódlási, politikai problémái a whigek beavatkozási ill. a toryk be nem avatkozási elveinek összeütközésén múltak, az angliai erőviszonyok ill. érdekek döntöttek.
- TOMLINSON, M. H.: „Prison palaces”: a re-appraisal of early Victorian prisons, 1835–77. („Börtönpaloták”: a korai viktoriánus börtönök újraértékelése, 1835–77.) BIHR, 51. 1978 : 123. 60–71.
Három elítélő véleménnyel szemben a cikk leírja a viktoriánus börtönök célját, ideológiáját, a változatos 19. századi véleményeket az angol börtönökről és büntetési rendszerről. Ezek az épületek a maguk korában egy fejlődési folyamat kiemelkedő eredményei és nem a 19. századi brutalitás kifejezői.
- FIGLIO, K.: Chlorosis and chronic disease in nineteenth-century Britain: the social constitution of somatic illness in a capitalist society. (Vérszegénység és krónikus betegségek a 19. századi Nagy-Britanniában: a testi bajok társadalmi összetevői egy kapitalista társadalomban.) SH, 3. 1978 : 2. 167–198.
Az orvosok alárendelt helyzete, a dolgozó nő problémája, a társadalmi eredetű betegségek rejtegetése, a burzsoá eszménykép egészségügyi megnyilvánulása és sok más társadalmi vonatkozású kérdés az egészségüggyel kapcsolatban bizonyítja, hogy a társadalmi viszonyok rendszere ebben a korszakban szorosan összefüggött az egészségügy helyzetével.
- TREBLE, J. H.: The seasonal demand for adult labour in Glasgow, 1890–1914. (Időszakos felnőtt munkaerő szükséglet Glasgoban 1890–1914.) SH, 3. 1978 : 1. 43–60.
A szezonmunkások maguk és családjuk életnivójának minimális biztosításáért voltak kénytelenek küzdeni. A különböző szezonmunkás kategóriákat, az őket fenyegető veszélyeket, helyzetük alakulását elemzi a cikk.

- LEED, E. J.: Class and disillusionment in World War I. (Osztály és kiábrándultság az I. világháborúban.)
 JMH, 50. 1978 : 4. 680–699.
 A cikk azt állítja, hogy a kiábrándultság a társadalmi státusz egyik megnyilvánulása volt, s a háború egzisztenciális alternatívát nyújtott az iparosodott társadalmakban.
- NIEDHART, G.: Appeasement: Die britische Antwort auf die Krise des Weltreichs und des internationalen Systems vor dem zweiten Weltkrieg. (Mebékítés: Az angol válasz a világbirodalom és a nemzetközi rendszer válságára a második világháború előtt.)
 HZ, 226. 1978 : 1. 67–88.
 Anglia külpolitikája az 1930-as években. Az ún. mebékítési-politika, Anglia meghíusult békepolitikájának leírása és megvilágítása a történelmi faktoranalízis módszerével.
- EATWELL, R. – WRIGHT, A.: Labour and the lessons of 1931. (A Labour párt és 1931 tanulságai.)
 H, 63. 1978 : 207. 38–53.
 A gazdasági válság nyomán létrejött kormányválság kedvező körülményeket teremtett a szocialista célok és módszerek újrafogalmazására a Labour párton belül.
 A cikk a leszűrt tanulságokat és azok utóéletét elemzi részletesen.

AUSZTRIA

- SUPPAN, A.: Zwischen Assimilation und Nationalpolitischer Emantipation. Die Kärntner Slovenen vor und im Ersten Weltkrieg (1903–1018). (Az asszimiláció és a nemzeti-politikai emancipáció között. A karintiai szlovének az első világháború előtt és a világháborúban.)
 ÖO, 20. 1978 : 1. 292–328.
- MORITSCH, A.: Das Projekt einer Kulturaautonomie für die Kärntner Slovenen im Jahre 1927. (A karintiai szlovének kulturális autonómiájának terve 1927-ben.)
 ÖO, 20. 1978 : 1. 329–339.

DÁNIA

- CHRISTIANSEN, P. O.: Forms of peasant dependency in a Danish estate 1775–1795. (A paraszti függés formái egy dán birtokon, 1775–1795.)
 PS, 1978 : 1. 38–67.
 A szerző ötvözni próbálja a történelmi és a szinkron megközelítést a paraszti települések és társadalmi formák nagybirtokkal való viszonyának értelmezésében.

LEVINE, D.: Conservatism and tradition in Danish social welfare legislation, 1890–1933: a comparative view. (Konzervativizmus és hagyományok a dán jóléti jogalkotásban 1890–1933: Összehasonlító elemzés.)

CSSH, 20. 1978 : 1. 54–69.

Az USA és Dánia társadalmi jóléti intézményeit összehasonlítva a cikk megállapítja, hogy a modern jóléti kapitalizmus intézményeit Dániában úgy szervezték meg, hogy a lehető legjobban hasonlítsanak a hagyományos demokrácia előtti és szocializmuselőtti dán intézményekre és az új intézmények épp azért arattak sikert, mert nem követeltek elszakadást a történeti folyamatosságtól és jól beleillettek a jól ismert hagyományos gondolkodásmódba.

FRANCIAORSZÁG

Mc.KEON, P. R.: 817: Une année désastreuse et presque fatale pour les Carolingiens.

[817: a Karolingok szerencsétlen és csaknem végzetes esztendeje.]

MA, 84. 1978 : 1.

Az „Ordinatio Imperti” keletkezésének körülményeiről.

MEHL, J. M.: L'exemplum chez Jacques de Cessoles. (A példázat Jacques de Cessoles-nál.)

MA, Tome LXXXIV. 1978 : 2. 227–246.

A „Liber de moribus...” c. 1250–1330 között keletkezett anekdotagyűjtemény exemplum-ainak forrásait kutatja; foglalkozik a példabeszédek struktúrájával is.

DI CORCIA, J.: Bourg, bourgeois, bourgeois de Paris from the eleventh to the eighteenth century. (Bourg, bourgeois, bourgeois de Paris a 11. századtól a 18. századig.)

JMH, 50. 1978 : 2. 207–233.

A cikk a „burzsoá” fogalom használatát vizsgálja Franciaországban az uralkodó nyilatkozataira koncentrálva. Párizsra korlátozódik a feldolgozás a fogalom változatos használata miatt.

BAUTIER, R.-H.: Diplomatie et histoire politique: ce que la critique diplomatique nous apprend sur la personnalité de Philippe le Bel. [Diplomatika és politikai történet: amit a diplomatikai kritika Szép Fülöp személyiségéről tanít.]

RH, 525. 1978 : 1. 3–27.

13–14. századi oklevelek alapján.

GONTHIER, Nicole: Les hôpitaux et les pauvres à la fin du Moyen Age: l'exemple de Lyon. (Kórházak és szegények a középkor végén: Lyon példája.)

MA, Tome LXXXIV. 1978 : 2. 279–308.

XIV–XV. századi források alapján sorolja fel a kórházak javait, birtokait. Foglalkozik a városi tanács gyámi szerepével. Laicizálódási tendenciát állapít meg: a XIV. században még egyházi problémaként kezelt szegényügy a XV. században politikai és társadalmi kérdésként jelentkezik.

- KNECHT, R. J.:** The court of Francis I. (I. Ferenc udvara.)
ESR, 8. 1978 : 1. 1–22.
A francia I. Ferenc (1515–1547) udvartartásának tagjai, a király szeretői, szerepük a politikában, és az udvar tiszttségviselőivel kapcsolatos szokások.
- CLOUGH, Cecil H.:** Francis I und the courtiers of Castigliones Courtier. (I. Ferenc és Castiglione „Udvaronc”-ának udvaroncai.)
ESR, 8. 1978 : 1. 23–70.
Két 16. századi kézirat alapján ábrázolja a szerző a francia király és az udvaronokok viszonyát, az illetők karrierjét, a király szolgálatában álló olaszok példáját.
- BARNAVI, E.:** Centralisation ou federalisme? Les relations entre Paris et les villes à l'époque de la Ligue (1585–1594). [Központosítás vagy föderalizmus? Párizs és a városok kapcsolatai a Liga időszakában (1585–1594).]
RH, 526. 1978 : 2. 335–344.
- BONNEY, R. J.:** The French civil war, 1649–53. (A francia polgárháború, 1649–53.)
ESR, 8. 1978 : 1. 71–100.
Lloyd Moote idevágó könyvének bírálata kapcsán fejti ki nézeteit a Fronde történetéről, a nemesi felkelés bukásának okairól, az akkori francia politikai helyzetről.
- BERGER, P.:** French administration in the famine of 1693. (A francia közigazgatás az 1693-as éhínség idején.)
ESR, 8. 1978 : 1. 101–128.
A központosított királyi hatalom és az intendánsok szerepe a helyi adminisztráció tiszttségviselőivel szemben a nagy megpróbáltatás idején. A Parlement-ek és a helyi előljáróságok jelentősége a közrend, a közegészségügy stb. kézbentartásában.
- GUIRAL, P. – THUILLIER, G.:** Les sources de l'histoire régionale des domestiques au XIXe siècle. [A cselédség regionális történetének 19. századi forrásai.]
RH, 526. 1978 : 2. 441–451.
Az egyes forráscsoportok és forrástípusok ismertetése.
- WALLER, R. F. A.:** Men of letters and the Affaire des Princes under the regency of the Duc d'Orléans. (Az íróemberek és az „affaire des princes” az orleansi herceg a Duc d'Orleans régenssége alatt.)
XIV. Lajos francia király törvényes és törvénytelen gyermekeinek politikai vetélkedése a 17. sz. végén, 18. sz. elején és az erről 1717-ben összeállított gyűjtemény.
ESR, 8. 1978 : 1. 129–151.
- CORVOL, A.:** Les délinquances forestières en Basse-Bourgogne depuis la réformation de 1711–1718. [Az erdei bűnözés Alsó-Burgundiában az 1711–1718. évi rendezés után.]

RH, 526. 1978 : 2. 345–388.

Az erdőhasználattal kapcsolatos egyéni és közösségi visszaélések.

BAKER, K. M.: French political thought at the accession of Louis XVI. (Francia politikai gondolkodás XVI. Lajos trónra kerülésekor.)

JMH, 50. 1978 : 2. 279–303.

Három korabeli dokumentum alapján kívánja a cikk bemutatni a 18. sz. második felének politikai feszültségeit és ellentmondásait, a dokumentumokat a régi rendszer ezekre adott válaszainak fogja fel.

HÖMIG, H.: Absolutismus und Demokratie. Das Reformprogramm des Marquis

D'Argenson (1737). (Abszolutizmus és demokrácia. D'Argenson márkai reformprogramja, 1737.)

HZ, 226. 1978 : 2. 349–380.

D'Argenson márkai (1694–1757) XV. Lajos alatt külügyminiszter, 1744–1747 között. Később elméleti kérdésekkel foglalkozott. Fontos műve: „Considération sur le gouvernement ancien et présent de la France” amely posztumusz 1764-ben Amszterdamban jelent meg. A tanulmány szerzője a márkai „demokratikus abszolutizmusról” alkotott vízióját világítja meg közelebbről.

GUÉRY, A.: Les finances de la Monarchie française sous l'Ancien Régime. (A francia monarchia pénzügyei az Ancien Régime idején.)

AESC, 33. 1978 : 2. 216–239.

DINET, H.: Les peurs de 1789 dans la région parisienne. (Az 1789-es félelem Párizs környékén.)

AHRF, 50. 1978 : 1. 34–44.

A „Félelem” vagyis a parasztság spontán antifeudális megmozdulásai először helyi incidensek kapcsán robbant ki, később a pánik eluralkodásához hozzájárult a Párizsból jövő bandita elemek részvétele.

SOUBOUL, A.: Robespierre ou les contradictions du jacobinisme. (Robespierre vagy a jakobinizmus ellentmondásai.)

AHRF, 50. 1978 : 1. 1–19.

Robespierre a kor és saját ellentmondásainak áldozata volt. Elméletileg igazolta a terror szükségességét, de a kora gazdasági és társadalmi ellentmondásait nem tudta feloldani.

PUTFIN, G.: La Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen. Recensement et variantes de textes (août 1789 – septembre 1791). (Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata. Összegzés és szövegvariánsok (1789 augusztus – 1791 szeptember).)

AHRF, 50. 1978 : 2. 180–200.

- DAWSON, Ph.:** Le 6e bureau de l'Assemblée Nationale et son projet de déclaration des Droits de l'Homme (Juillet 1789). (A Nemzetgyűlés 6. irodája és ennek tervezete az Emberi Jogokra vonatkozóan (1789 július).)
 AHRF, 50. 1978 : 2. 161–179.
 A cikk közli az iroda névsorát valamint tevékenysége lényegét: a nyilatkozat szövegezésének előkészítését.
- BINOCHÉ, J.:** Les députés d'Outre-Mer pendant la Révolution Française. (A tengerentúli képviselők a francia forradalom idején.)
 AHRF, 50. 1978 : 1. 45–80.
- FONTVIEILLE, L.:** Dépenses publiques et problématique de la dévalorisation du capital. (A közköltségek és a tőke elértéktelenedésének problémája.)
 AESC, 33. 1978 : 2. 240–254.
 A tanulmány az 1815 és 1970 közötti időszakot vizsgálja Franciaországban.
- BRYANT, D.:** Revolution and introspection: the appearance of the private diary in France. (Forradalom és önvizsgálat: a személyes napló megjelenése Franciaországban.)
 ESR, 8. 1978 : 2. 259–72.
 A naplózás első generációjából négy szerzőt emel ki (Joseph Jourbert, Maine de Biran, Benjamin Constant és Stendhal). A 18. sz. végi – 19. sz. eleji társadalom tükröződését kísérli meg bemutatni.
- BOURDELAIS, P., RAULOT, J.-Y., DEMONET, M.:** La marche du choléra en France: 1832–1854. (A kolera útja Franciaországban 1832 és 1854 között.)
 AESC, 33. 1978 : 1. 125–142.
- SCHNAPPER, B.:** La séparation de corps de 1837 à 1914. Essai de sociologie juridique. [A különélés 1837–1914 között. Jogszociológiai tanulmány.]
 RH, 526. 1978 : 2. 453–466.
 Francia források alapján.
- BLACK, S. J.:** Napoléon III. et le Mexique: un triomphe monétaire. [III. Napóleon és Mexikó: egy pénzügyi győzelem.]
 RH, 525. 1978 : 1. 55–73.
- ANDRÉ, C. – DELORME, R.:** L'évolution séculaire des dépenses publiques en France. (A közköltségek százados fejlődése Franciaországban.)
 AESC, 33. 1978 : 2. 255–278.
 A tanulmány 1872–1971 közötti időszakot vizsgálja.
- BOUVIER, J.:** Histoire financière et problèmes d'analyse des dépenses publiques. (A pénzügy története és közkiadások elemzésének problémái.)
 AESC, 33. 1978 : 2. 207–215.
 A tanulmány a 19–20. sz. gazdasági növekedésre vonatkozik Franciaországban.

- WARWICK, P.: Ideology, culture, and gamesmanship in French politics. (Ideológia, kultúra és lélektani hadviselés a francia politikában.)
 JMH, 50. 1978 : 4. 631–659.
 A cikk a francia parlamenti élet két ellentétes magyarázatát vizsgálja különös tekintettel annak krónikus labilitására a Harmadik és Negyedik Köztársaság (1875–1940, 1946–58) idején.
- KESLER, J.-F.: La Jeune République, de sa naissance au Tripartisme (1912–1947). (A „Jeune République” születésétől a három-párt rendszerig.)
 RHMC, 25. 1978 : 1. 61–85.
 A „Jeune République” c. újság kötődése különböző pártokhoz a két világháború közötti korszakban és a II. vh. idején, ingadozása a szocialisták és a radikálisok között.
- SCHLESINGER, M.: The Cartel des Gauches: precursor of the Front Populaire. (A Cartel des Gauches: a Népfront előfutára.)
 ESR, 8. 1978 : 2. 211–34.
 Az 1924-es francia Cartel des Gauches ugyanazt jelentette a szocialistáknak, mint a Népfront később a kommunistáknak: hirtelen fordulat állt be a tagság csökkenésében és helyzetükben a választásokon. A szocialistáknak pedig ugyanazt hozta a Front, mint a radikálisoknak a Cartel: a választási győzelmet aktív parlamenti kormányzásra tudták felhasználni.
- GERBOD, P.: L'Université et la littérature en France de 1919 à 1939. (Az egyetem és az irodalom Franciaországban 1919-től 1939-ig.)
 RHMC, 25. 1978 : 1. 129–144.
 Az egyetem képe a regényben és színházban, valamint az irodalom és az egyetemi tanárok kapcsolata.
- BARTHONNAT, J.-P.: Le parti communiste français et les réfugiés d'Espagne en 1939. (A francia kommunista párt és a spanyolországi menekültek 1939-ben.)
 MS, 1978 : 2. 122–140.
 A francia kommunisták tevékenysége elsősorban arra irányult, hogy a spanyol kommunistákat kihozzák az internáló táborokból.
- DELMAS, J.: De Gaulle. La défense nationale et les forces armées. Projets et réalités (1944–janvier 1946). (De Gaulle. A Défense nationale és a fegyveres erők. Tervek és valóság 1944-től 1946 januárjáig.)
 RHDGM, 28. 1978. ápr. 7–24.
- DOURNEL, J. P.: L'armée de l'air en 1946. (A légierő 1946-ban.)
 RHDGM, 28. 1978. április. 25–44.
 A francia légierők újjászervezése a II. világháború után. A probléma hadszervezési és politikai vonatkozásait tárgyalja.

VERNET, C.: L'armée de terre en 1945–46. (A szárazföldi hadsereg 1945–46-ban.)
RHDGM, 28. 1978. ápr. 45–78.

A szárazföldi hadsereg újjászervezésének anyagi és stratégiai szempontjai Franciaországban.

MASSON, P.: La marine française en 1946. (A francia haditengerészet 1946-ban.)

RHDGM, 28. 1978. ápr. 79–86.

A haditengerészet újjászervezése a II. világháború után.

LOTH, W.: Frankreichs Kommunisten und der Beginn des Kalten Krieges. (A francia kommunisták és a hidegháború kezdete.)

VZ, 26. 1978 : 1. 9–66.

LENGYELORSZÁG

HAUSMANN, K. G.: Zum polnischen Nationsbegriff. (A lengyel nemzetfogalomhoz.)

GWU, 1978. 2. 66–77.

IRGANG, W.: Zur Kirchenpolitik der schlesischen Piasten im 13. Jahrhundert.

(A sziléziai Piastok egyházpolitikájához a XIII. században.)

ZO, 1978 : 2. 221–240.

GRÜGER, H.: Das Volkstum der Bevölkerung in den Dörfern des Zisterzienserklosters Heinrichau im mittelschlesischen Vorgebirgslande vom 13.–15. Jahrhundert.

(A lakosság nemzetisége a heinrichaui cisztercita kolostor falvaiban a XIII–XV. században.)

ZO, 1978 : 2. 241–261.

APPELT, H.: Zur Frage der Anfänge des deutschen Rechtes in Schlesien. Ein Diskussionsbeitrag. (A német jog kezdetei Sziléziában kérdéséhez. Vitacikk.)

ZO, 1978 : 2. 193–206.

Azok a folyamatok, amelyek a német jog elterjedésével és Sziléziának német telepességgel történő betelepítésével függenek össze, különböző megítélésűek a német és a lengyel kutatásban. A cikk adalékokat szolgáltat ehhez a vitához.

BOGUCKA, M.: Le bourgeois et les investissements culturels. L'exemple de Gdańsk aux XVIe et XVIIe siècles. [A városi polgár és a kulturális beruházások. Gdańsk példája a XVI. és a XVII. században.]

RH, 526. 1978 : 2. 429–440.

PETRUSEWICZ, M.: La Polonia nella crisi del seicento: analisi di un dibattito. (Lengyelország a XVII. sz. válságában: egy vita elemzése.)

RSI, 90. 1978 : 1. 92–113.

HEINDL, W.: Universitätsreform und politisches Programm. Die Sprachenfrage an der Universität Krakau im Neoabsolutismus. (Egyetemi reform és politikai program. A nyelvi kérdés a krakkói egyetemen a neoabszolutizmus idején.)

ÖO, 20. 1978 : 1. 79–98.

Leo Thun-Hohenstein gróf oktatási miniszter egyetemi reformjának értékelése, – amely a XIX. század 50-es éveiben született –, összefüggésben a germanizálás neoabszolutista programjával.

BOREJSZA, J. W.: La marcia su Varsavia del 1926. (Az 1926-os bevonulás Varsóba.)

RSI, 90. 1978 : 1. 172–187.

MAGYARORSZÁG

ARMBRUSTER, A.: Die rumänischen Chronisten und die Herkunft der Siebenbürger Sachsen. (A román krónikások és az erdélyi szászok eredete.)

ZfSL, 1. 1978 : 1. 24–30.

Historiográfiai áttekintés a román krónikásoknak az erdélyi szászok eredetével kapcsolatos műveiről.

MACHAT, C.: Zunftwesen und Baukunst Siebenbürgens im Mittelalter. (Erdély céhes ipara és építőművészete a középkorban.)

ZfSL, 1. 1978 : 2. 130–137.

WAGNER, E. – GUNESCH, H.: Zur Geschichte der Winzer Distrikts. (A vinci kerület történetéhez.)

ZfSL, 1. 1978 : 2. 81–119.

A tanulmány új aspektusokat ad a vinci kerület (Erdély) településtörténetéhez. Foglalkozik a terület középkori történetével, betelepülésével, népességi viszonyival, a mohácsi csata utáni történettel, majd vinci, alsóvinci és borbereki műemlékeket mutat be.

NÉMETORSZÁG

GOTTSCHALK, J.: Schlesische Piastinnen in Süddeutschland während des Mittelalters. (A sziléziai Piast dinasztiából származó hercegnők Dél-Németországban a középkorban.)

ZO, 1978 : 2. 275–293.

A középkor folyamán több, a Piast-házból származó lány ment férjhez Dél-Németországba. Ezek közül nyolcnak a portréját vázolja fel a szerző. Kb. 1260 és 1450 közötti időszak.

LUDWIG, K.-H.: Bergleute im Bauernkrieg. (Bányászok a parasztháborúban.)

ZHF, 1978. 5. 1978 : 1. 23–47.

A tanulmány a bányászok, bányászlegények társadalmi helyzetét, katonai és

politikai szerepét vizsgálja az 1525–26. évi nagy német parasztháborúban. Áttekinti és értékeli az e kérdéskörrel foglalkozó irodalmat (Engels, Kautsky, Smirin stb. és a kortárs kutatók).

SCHELLER, R.: Fürstliche Heiratsverträge des 16. und 17. Jahrhunderts aus Königsberg. (A XVI. és XVII. századi königsbergi fejedelmi házassági szerződések.) ZO, 1978 : 1. 46–66.

A porosz hercegi ház 1526 és 1609 közötti házassági szerződéseinek elemzése.

STUTZER, D.: Das Seeoner Viehregister von 1545. (A seeoni 1545-ös állatjegyzék.) ZAA, 26. 1978 : 2. 188–194.

A 1998-ban alapított felső-bajor benedekrendi apátság 1545-ből származó állatjegyzékének vizsgálata.

GLAS-HOCHSTETTLER, T. J.: The imperial knights in post-Westphalian Mainz: a case study of corporatism in the Old Reich. (Birodalmi lovagok a westphaliai béke utáni Mainzban: esettanulmány a testületi összetartásról a régi Birodalomban.) CEH, 11. 1978 : 2. 131–149.

A 17. századi német arisztokrata családok érdekeit, jogait hatékonyan védte a lovagi intézmény. A cikk rávilágít a lovagi testületben fellépő feszültségekre és bemutatja, hogyan védték ezeket ki a lovagok és őrizték meg testületi egységüket.

WALKER, M.: Rights and functions: the social categories of eighteenth-century German jurists and cameralists. (Jogok és funkciók: a 18. századi német jogászok és kamaralisták társadalmi kategóriái.) JMH, 50. 1978 : 2. 234–251.

A 18. sz. 2. felében két rangsor létezett Németországban, egy jogok szerinti és egy társadalmi funkció szerinti. Az 1794-es porosz törvénykönyv megpróbálta összhangba hozni a kettőt. A jogok és a társadalomban betöltött szerep közeli-tésének kísérleteit össze lehet vetni pl. a szabadság és egyenlőség elvével más országokban.

PELUS, M.-L.: Lübeck au milieu du XVIIe siècle. (Lübeck a XVII. sz. közepén.)

RHD, 92. 1978 : 1–2. 189–209.

Az 1660-as években lezajlott felkelések vérnélküliek voltak, de eredményük igen lényeges. 1669-ben adták ki azt az alkotmányt, amely 1848-ig érvényben maradt.

WEST, H.: Göttingen and Weimar: the organization of knowledge and social theory in eighteenth-century Germany. (Göttingen és Weimar: tudományszervezet és társadalomelmélet a 18. századi Németországban.)

CEH, 11. 1978 : 2. 150–161.

A két város a társadalom két eltérő megközelítését testesítette meg. Közös volt bennük a német alaposság, az útleírások, utazók beszámolóinak alapul vétele és az, hogy bármely társadalom megítélésében az illető szerző körülményei voltak a meghatározók.

- GODECHOT, J.: L'expansion de la Déclaration des Droits de l'Homme de 1789 dans le monde. (Az 1789-es Emberi Jogok Nyilatkozásának elterjedése a világon.) AHRF, 50. 1978 : 2. 201–213.
A tanulmány az Emberi Jogok nyilatkozatának a hatását elsősorban Németország területén vizsgálja.
- DUMONT, E.: La Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen en Allemagne. (Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata Németországban.) AHRF, 50. 1978 : 2. 220–245.
A tanulmány a konzervatívok, liberálisok és radikális demokraták álláspontját vizsgálja az 1790-es években.
- SABEAN, D.: Small peasant agriculture in Germany at the beginning of the nineteenth century: changing work patterns. (Kisparaszti mezőgazdaság Németországban a 19. sz. elején: változó munkamódszerek, munkaszervezés.) PS, 7. 1978 : 4. 218–224.
A férfiak és nők közötti munkamegosztásban és emiatt a nemek családban, a család gazdálkodásában betöltött szerepében bekövetkezett változásokat és az ezek miatt adódó konfliktusokat elemzi a cikk általában és egy falu példáján.
- GRÜNTHAL, G.: Das preussische Dreiklassenwahlrecht. Ein Beitrag zur Genesis und Funktion des Wahlrechtsoktrois vom Mai 1849. (A porosz háromosztályos választójog. Adalék az 1849. májusi választójogi kényszer eredetéhez és funkciójához.) HZ, 226. 1978 : 1. 17–66.
A tanulmány középpontjában a porosz háromosztályos választójog keletkezés-története áll.
- KOCH, R.: Ständische Repräsentation oder liberale Repräsentativverfassung? Die Constitutions-Ergänzungs-Acte der freien Stadt Frankfurt als historischer Kompromiss. (Rendi képviselet, vagy liberális képviseleti alkotmány? Frankfurt szabad város Alkotmánykiegészítő Okmánya, mint történelmi kompromisszum.) ZHF, 5. 1978 : 2. 187–214.
A szerző a német liberális alkotmányos gondolkodás és liberális alkotmányjog kérdéseit vizsgálja a napóleoni uralom utáni időszakban.
- ZORN, W.: Zwischenstaatliche wirtschaftliche Integration im Deutschen Zollverein 1867–1870. Ein quantitativer Versuch. (Államközi gazdasági integráció a Német Vámövetségben 1867–1870. Quantitatív kísérlet.) VSW, 65. 1978 : 1. 38–77.
- WICHARDT, H.-J.: Die Polenpolitik Preussens und die Vereins- und Versammlungsfreiheit in der Rechtsprechung des Königlich Preussischen Oberverwaltungsgerichts. (Poroszország lengyel politikája és az egyesülési- és gyülekezési jog a Porosz Királyi Legfelsőbb Bíróság igazságszolgáltatásában.) ZO, 1978 : 1. 67–78.

Poroszország politikája a területén élő lengyel polgárokkal szemben 1871 a Német Birodalom megalapítása után és a lengyel „SOKOL- egyesületek” elemzése.

- JARAUSCH, K. H.: Liberal education as illiberal socialization: the case of students in imperial Germany. (Liberalis oktatás mint antiliberalis szocializáció: az egyetemi hallgatók esete a császári Németországban.)
JMH, 50. 1978 : 4. 609–630.
A porosz oktatáspolitikai, a tanárok ideológiai töltése és a testületi diák szubkultúra hatása eltávolította a művelt középosztályt a 19. sz. elejének nemzeti liberalizmusától és a 20. sz. első évtizedeiben antiliberalis nacionalizmushoz vezetett.
- LARGE, D. C.: The political background of the foundation of the Bayreuth Festival, 1876. (A bayreuth-i fesztivál 1876-os megalapításának politikai háttere.)
CEH, 11. 1978 : 2. 162–172.
Wagner a fesztivált a német egység létrehozása folyamatának párhuzamaként szerette volna elismertetni, a növekvő német nemzeti öntudat és katonai hatalom jelképeként, a Birodalom azonban nem támogatta hivatalosan Wagner színházát. A cikk megkísérli megvilágítani a művészet, a társadalom és a kormány-politika szélesebb összefüggéseit a bismarcki birodalomban.
- MOSSE, G. L.: Art and politics in Germany: a comment. (Művészet és politika Németországban: hozzászólás.)
CEH, 11. 1978 : 2. 184–188.
A bayreuthi fesztivál politikai hátterével és a művészet politikai szerepével kapcsolatos cikkekre (ld. uo. előző két cikk) válaszul ill. kiegészítésképpen tárja fel a cikk a művészet és politika kapcsolatának más dimenzióit a 19. sz. végén, 20. sz. elején.
- WINKLER, H.: Vom linken zum rechten Nationalismus. Der deutsche Liberalismus in der Krise von 1878/79. (A baloldali nacionalizmustól a jobboldali nacionalizmusig. A német liberalizmus az 1878/79-es válságban.)
GG, 4. 1978 : 1. 5–29.
A Freisinnige- és a Nationalliberale Partei politikai törekvéseit mutatja be a cikk. Részletesen tárgyalja, hogyan sikerült Bismarcknak megosztani a német liberálisokat, elemzi az 1878/79-es válságnak a liberálisokra való hatását: itt válik ketté a jobb- és baloldali liberalizmus útja.
- ULLMANN, H.-P.: Staatliche Exportförderung und private Exportinitiative. Probleme des Staatsinterventions im Deutschen Kaiserreich am Beispiel der staats. Aussenhandelsförderung (1880–1919). (Állami exportpártolás és magán exportkezdeményezés. Az állami intervenció problémái a Német Császárságban a külkereskedelem támogatásának példáján szemlélítve (1880–1919).
VSW, 65. 1978 : 2. 157–217.

SHEEHAN, J. J.: Deutscher Liberalismus im postliberalen Zeitalter 1890–1914. (Német liberalizmus a liberalizmus-utáni időszakban 1890–1914.)
GG, 4. 1978 : 1. 29–49.

Választási eredményeket és statisztikákat szembesít a liberális programmal, identifikálja a liberális szavazótábort. Választási győzelmeikhez más pártok segítségét kellett igénybevenniük, s ez egymástól a már amúgy is széttöredezett liberális irányzatokat mégjobban eltávolította.

PARET, P.: Art and the national image: the conflict over Germany's participation in the St. Louis Exposition. (Művészet és nemzet-kép: vita Németország részvételéről a St. Louis-i nemzetközi kiállításon.)
CEH, 11. 1978 : 2. 173–183.

Az 1902–04 közötti ellentéteket elemzi a cikk, fényt vetve a birodalom politikai légkörének több elemére. A vita jelzi a növekvő elégedetlenséget a császár rendszerével, valamint a birodalmi minisztériumok és az egyes államok józan állásfoglalását, hangsúlyozza Vilmos császár hitét a művészet politikai funkciójában

KAELBLE, H.: Social mobility in Germany, 1900–1960. (Társadalmi mobilitás Németországban, 1900–1960.)
JMH, 50. 1978 : 3. 439–461.

Kiterjedt statisztikai anyag alapján vizsgálja a szerző a 20. századi Németország társadalmi mobilitásának hosszútávú tendenciáit, a gazdasági fejlődéssel, a társadalom magatartásával és a politikai változásokkal való összefüggését. A középosztályra és az alsó középosztályra ható kulturális és politikai tényezők valószínűleg főszerepet játszottak a kissé fokozottabb mobilitásban. Különösen a mobilitás társadalmi akadályainak csökkenését emeli ki a cikk.

BARCLAY, D. E.: A Prussian socialism? Wichard von Moellendorff and the dilemmas of economic planning in Germany, 1918–19. (Porosz szocializmus? Wichard von Moellendorff és a gazdasági tervezés dilemmái Németországban, 1918–19.)
CEH, 11. 1978 : 1. 50–82.

Sok ellentmondó és hiányos értékelés után a cikk megpróbálja elhelyezni Moellendorff 'Gemeinwirtschaft, Planwirtschaft' elképzeléseit a Németország gazdasági jövőjéről folytatott viták összefüggéseibe.

KLEINE, G. H.: Adelsgenossenschaft und Nationalsozialismus. (A Német Nemesek Szövetsége és a nemzeti-szocializmus.)
VZ, 26. 1978 : 1. 100–144.

A szervezet iratanyagát, melynek pontos lelőhelyéről részletesen tudósít a szerző, mindaddig figyelmen kívül hagyták a történészek. A szerző célja, hogy egy rövid nem-szisztematikus áttekintésben cáfolja azt az előítéletet, mely szerint a junkerek integrális faktorát alkották volna a nemzetiszocializmusnak.

WEGNER, K.: Linkliberalismus im wilhelminischen Deutschland und in der Weimarer Republik. (Baloldali liberalizmus a vilmosi Németországban és a weimari köztársaságban.)

GG, 1978 : 1. 120–137.

Áttekinti és összefoglalja a baloldali liberálisokról szóló irodalmat. A következő pártok tekinthetők a szerző szerint baloldali liberálisoknak: Deutsche Volkspartei, Freisinnige Volkspartei, Freisinnige Vereinigung, Demokratische Vereinigung, Fortschrittlichen Volks.

GESSNER, D.: Agrarprotektionismus und Welthandelkrise 1929/32. Zum Verhältnis von Agrarpolitik und Handelspolitik in der Endphase der Weimarer Republik. (Mezőgazdasági védővámrendszer és világkereskedelmi válság 1929/32-ben.

Az agrárpolitika és kereskedelmi politika viszonyához a weimari köztársaság utolsó szakaszában.)

ZAA, 26. 1978 : 2. 161–188.

BESSEL, R.: Eastern Germany as a structural problem in the Weimar Republic. (Németország keleti része mint strukturális probléma a Weimari Köztársaságban.)

SH, 3. 1978 : 2. 199–218.

STACHURA, P. D.: Der kritische Wendepunkt? Die NSDAP und die Reichstagwahlen vom 20. Mai 1928. (A kritikus fordulópon? A párt az 1928 májusi Reichstagválasztásokon.)

VZ, 26. 1978 : 1. 66–100.

KRIEGER, L.: Nazism: highway or byway? (Nácizmus: főút vonal vagy mellékútvány?)

CEH, 11. 1978 : 1. 3–22.

A náci forradalom kibővítette, megváltoztatta forradalommal kapcsolatos fogalmait, kategóriáit. Mint a totális diktatúra egyetlen példája egy fejlett ipari társadalomban, több olyan vonást mutat, ami szélesebb körben és kevésbé erőszakosan minden iparosodott társadalomban megtalálható.

HENNING, H.-J.: Kraftfahrzeugindustrie und Autobahnbau in der Wirtschaftspolitik des Nationalsozialismus 1933–1936. (Gépkocsipar és autópályaépítés a nemzeti szocializmus gazdaságpolitikájában 1933–1936.)

VSW, 65. 1978 : 2. 217–243.

FUCHS, K.: Zur Bedeutung Schlesiens als Wirtschaftsfaktor während des Zweiten Weltkrieges. (Szilézia mint gazdasági tényező jelentőségéhez a második világháború alatt.)

ZO, 1978 : 2. 337–352.

SCHULZE, H.: Rückblick auf Weimar, Ein Briefwechsel zwischen Otto Braun und Joseph Wirt. (Visszapillantás a weimari időszakra, Levélváltás az emigrációban Otto Braun és Joseph Wirth között.)

VZ, 26. 1978 : 1. 144–186.

Részletes és gondos előszóval ellátott 5 levélből álló dokumentum-gyűjtemény a volt szociáldemokrata miniszterelnök (Poroszországban) és a volt centrumpárti birodalmi kancellár 1941-es leveleiből.

HILDEBRAND, K.: Die ostpolitischen Vorstellungen im deutschen Widerstand.

(A kelettel kapcsolatos politikai elképzelések a német ellenállásban.)

GWU, 29. 1978 : 4. 213–241.

Német ellenállás alatt a Hitler-elleni német ellenállás két ágát érti a szerző, a Goerdeler–Beck–Hassel-csoportot és a Kreisaui Kört.

A szerző a két csoportosulás külpolitikai elképzeléseit, ezen belül a Kelet-Európával kapcsolatos elképzeléseit mutatja be.

OLASZORSZÁG

BOSCOLO, G.: Riforme e provvedimenti di Pietro IV d'Aragona per la Sardegna.

(Aragoniai IV. Péter reformjai és intézkedései Szardíniában.)

NRS, 62. 1978 : 1–2. 121–126.

Szardínia politikai, társadalmi és gazdasági struktúrájának átrendeződése a XIV. században.

KIRSCHNER, J. – MOLHO, A.: The dowry fund and the marriage market in early quattrocento Florence. (A „hozomány-alap” és a házasság a korai quattrocento Firenzében.)

JMH, 50. 1978 : 3. 403–438.

A Firenzében 1425-ben létrehozott hozomány-alap a város központi pénzügyi intézménye lett és 1545-ig állt fenn. A firenzei állami levéltárban fennmaradt iratai páratlan statisztikai örökségünk. Határozott adatokkal szolgálnak a halandóságról, a házassági szokásokról, a zárdába kerülésekről, kb. 32 ezer lány társadalmi mobilitásáról. A cikk az első 1864 nő adatait dolgozza fel.

PROSPERI, A.: Echi italiani della condanna di Serveto. Girolamo Negri. (Serveto elítélésének olasz visszhangja. Girolamo Negri.)

RSI, 1978. ápr.–jún. 90. köt. 2. fasc. 233–261.

Katolikus részről történő tiltakozás Serveto spanyol orvos 1553-ban eretnekként való elégettetése nyomán.

ASHTOR, E.: Aspetti della espansione italiana nel Basso Medioevo. (A későközépkori itáliai fellendülés néhány vonatkozása.)

RSI, 90. 1978 : 1. 5–29.

A közkeleti ipar visszaesése a muzulmán szultánok pénzügyi politikája következtében – strukturális változások az itáliai tengeri kereskedelemben – Velence kapcsolatai a Portával.

- PAOLIN, G.:** Dell'ultimo tentativo compiuto in Friuli di formare una comunita anabattista. Note e documenti. (Utolsó kísérlet Friuliban egy anabaptista közösség létrehozására.) Feljegyzések és dokumentumok.
NRS, 62. 1978 : 1–2. 3–29.
Az anabaptisták utolsó menekülési hullámával Morvaország felé távozó, majd az emigrációból 1559–60-ban Itáliába visszatérő Alessandro da Bassano misziós tevékenysége.
- MARINO, J. A.:** La crisi di Venezia e la New Economic History. (Velence krízise és a New Economic History.)
SSt, 19. 1978 : 1.
Próbálkozás Velence XVII. sz.-i hanyatlásának kvantitatív felmérésére. Metodológiai problémák.
- DONATI, C.:** Scipione Maffei e la Scienza chiamata cavalleresca. Saggio sull'ideologia nobiliare al principio del Settecento. (S. Maffei és a lovagnak nevezett tudomány. Tanulmány a tizennyolcadik század kezdetének lovagi ideológiájáról.
RSI, 90. köt. 1978 : 1. 30–71.
Maffei életrajza, a családjá ellenséges ágával vívott kard- és tollpárbajaiból kialakult irodalmi munkássága, doktrínái a lovagi becsületről – a veronai Arcadia-egyesület működése.
- GUENZI, A.:** Un mercato regolato: pane e fornai a Bologna nell'eta moderna. (Egy szabályozott piac: kenyér és pékségek Bolognában az újkorban.)
QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 370–383.
A városi kenyérellátás körüli érdeköszeütközések – a gazdasági-társadalmi egyensúlynak a kenyérelőállítás és szétosztás hosszú távon át kialakult mechanizmusán alapuló stabilitása.
- ASSERETO, G.:** I gruppi dirigenti liguri tra la fine del vecchio regime e l'annessione all'impero napoleonico. (A liguriai vezető csoportok a régi rendszer és a napoleoni birodalomba történt annekválás között.)
QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 73–101.
Az újonnan kialakult elit elszigeteltsége, a helyi- és magánérdekekkel kapcsolatos problémákba való elmerülése.
- MOZZARELLI, C.:** Modelli amministrativi e struttura sociale: prospettive di ricerca sulla burocrazia milanese. (Közigazgatási modellek és társadalmi struktúrák: kutatási perspektívák a milanoi bürokráciára vonatkozólag.)
QS, 1978. jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. p. 165–195.
A napoleoni adminisztráció bevezetésével Itáliában élre került új elit jellemzése – a II. József-féle közigazgatási modell hatása – beilleszkedési nehézségek a restauráció bekövetkeztével.

- DAVICO, R.: L'aristocrazia imperiale: i „citoyens” piemontesi tra rivoluzione e restaurazione. (A császárság arisztokráciája: a piemonti „citoyen”-ek a forradalom és a restauráció között.)
 QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 43–72.
 A napóleoni törvényhozás és közigazgatás bevezetésének hatása a piemonti vezető rétegek sorsára.
- ANTONIELLI, L.: Alcuni aspetti dell'apparato amministrativo periferico nella Repubblica e nel Regno d'Italia. (Néhány szempont a köztársaság és az olasz királyság periferikus adminisztrációs apparátusával kapcsolatban.)
 QS, 1978. jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. p. 196–227.
 A modern közigazgatási rendszer kialakulása, a vidéki adminisztráció szintje, statuszai 1802–1812 között.
- CIVILE, G.: Appunti per una ricerca sull'amministrazione civile nelle province napoletane. (Szempontok a nápolyi tartományok polgári közigazgatására vonatkozó kutatásokhoz.)
 QS, 37. 1978 : 1–2. 228–263.
 A nápolyi királyság polgári közigazgatási személyzetének verbuválódása, jellemzői az 1806-os reform után – a rendszer szerkezetének sajátosságaival kapcsolatos kutatási problémák.
- SCIROCCO, A.: I corpi rappresentativi del Mezzogiorno dal „decennio” alla restaurazione: il personale dei consigli provinciali. (A Dél képviselőtestülete az „évtized”-től a restaurációig: a vidéki tanácsok összetétele.)
 QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 102–125.
 A nápolyi királyság adminisztrációjában végbement változások Murat uralma alatt és a Bourbon-kormányzat visszaállításakor.
- De LORENZO, R.: Il personale delle finanze nel Regno di Napoli durante il „decennio” francese. (A nápolyi királyság pénzügyigazgatási személyzete a „francia évtized” alatt.)
 QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 264–283.
 A minisztérium személyi politikájának kritériumai, a személyzet társadalmi-gazdasági összetétele, viszonyulása a francia reformokhoz, a helyi polgárság reagálása.
- MIELE, M.: Il clero nel Regno di Napoli, 1806–1815. (A klérus a nápolyi királyságban, 1806–1815.)
 QS, 1978 jan.–ápr. Anno XIII, fasc. II. No. 37. 284–313.
 A klérustól várt szerep a francia uralom idején a reformpolitika keresztülvételében – a napóleoni korszak kihatásai a délitáliai egyház későbbi fejlődésére.
- GALASSO, G.: Sinistra storico e Mezzogiorno. (A történelmi baloldal és a Dél.)
 RSI, 1978 : 1. 90. köt. 72–88.
 A kapitalizmus kezdetével átalakul a helyi adminisztráció és a parlamenti képviselet összetételében – az ellenzéki erők bázisai.

CHIERCHINI, G.: „Le Cariatidi del Ministero”: rappresentanza nazionale e vita politica in Lombardia agli esordi dell’Unita. („A minisztérium Kariatidái”. Nemzeti képviselőlet és politikai élet Lombardiában az egység kezdeti korszakában.) NRS, t. 62. 1978 : 1–2. 82–120.

Regionális ellentétek az egyesült Itália parlamenti vitáiban.

ULRICH, H.: Die italienischen Liberalen und die Probleme der Demokratisierung 1876–1915. (Az olasz liberálisok és a demokratizálás problémája 1876–1915.) GG, 4. 1978 : 1. 49–77.

Az olasz liberalizmus útját mutatja be Cavourtól az első világháborúig. Az olasz fejlődés lényegét a szerző abban látja, hogy a nemzettéválás egyes szakaszai vésszen közelkerültek egymáshoz, a feladatokat így nem sikerült optimálisan megoldani. Pl. az iparosítást követő erők már akkor támadtak, amikor a szekularizációs krízis okozta sebek még nem gyógyultak be. Részletesen elemzi a Depretis-, a 90-es évek- és a Giolitti korszak kihívásaira adott liberális válaszokat.

De COURTEN, L.: L’amministrazione coloniale italiana del Benadir. Dalle compagnie commerciali alla gestione statale (1889–1914) (parte prima). (Benadir olasz gyarmati igazgatása. A kereskedelmi társaságoktól az állami kezelésig. 1889–1914.) 1.–2. rész.

SCo, 9. 1978 : 1; 1978 : 2. 115–154; 308–333.

Az olasz protektorátus első formái Észak-Szomáliában.

BELL, D. H.: Worker culture and worker politics: the experience of an Italian town, 1880–1915. (Munkáskultúra és munkáspolitiká: egy olasz város tapasztalata, 1880–1915.)

SH, 3. 1978 : 1. 1–22.

A Milánó melletti Sesto vizsgálata.

ROVERI, A.: La formazione di Matteotti e le lotte agrarie padane. (Matteotti fejlődése és a Padua környéki agrárharcok.)

SSt, 19. 1978 : 1. 109–130.

Politikai-ideológiai küzdelmek Olaszországban az 1920-as évek elején.

WEBSTER, R. A.: La tecnocrazia italiana e i sistemi industriali verticali: il caso dell’Ansaldo (1914–1921). (Az olasz technokrácia és a vertikális ipari rendszerek: Ansaldo esete (1914–1921).)

SCo, 9. 1978 : 2. 205–239.

Szempontok az olasz liberalizmus korai bukásának magyarázatához – A jobboldali technokrata-forradalomnak a fasizmus uralomrajutását megelőző összeomlása.

CALICE, N.: La politica agraria fascista in Basilicata. (A fasiszta agrárpolitika Basilicában.)

SSt, 19. köt. 1978. ápr.–jún. 397–428.

Az agrárlakosságra nehezedő gazdasági nyomás következtében fokozódó társa-

dalmi feszültségek – az állam lecsapolási, öntözési terveivel járó átalakulások a vidék gazdálkodásában – a fináncőke koncentrációjának kedvező agrárpolitika.

TRAMONTIN, S.: Le elezioni plebiscitarie del 1929 e i vescovi veneti. (Az 1929-es választások és a velencei püspökök.)

SCo, 9. 1978 : 2. 291–300.

Egyházi állásfoglalás a Mussolini által bevezetett népképviselési rendszer elfogadása körüli vitákban – A püspökök egyéni hozzáállása.

MINNITI, F.: Il problema degli armamenti nella preparazione militare italiana dal 1935 al 1943. (A fegyverkezés problémája az 1935–43 közötti olasz katonai felkészülésben.)

SCo, 9. 1978 : 1. 5–61.

Az 1935 óta folyó fegyverkezés tervszerűtlensége, egyenetlensége a hadsereg nagy egységei között – a totalitárius államformán belüli nagyfokú felkészületlenség politikai-katonai okai.

BIGAZZI, D.: Organizzazione del lavoro e razionalizzazione nella crisi del fascismo 1942–43. (A munka szervezése és racionalizálása a fasizmus krízise idején.)

SSt, 19. 1978 : 2. 367–396.

Az olasz kapitalizmus helyezkedési próbálkozásai a háború utolsó éveiben, erőfeszítései kontinuitása megtartására.

GARSCI, A.: Tre riviste dell'antifascismo. (Három antifasiszta folyóirat.)

RSI, 1978. ápr.–jún. 90. köt. 2. fasc. 381–390.

A liberális sajtó három kisebb, kevésbé ismert folyóiratának sorsa, munkatársai, szelleme.

MAZZATOSTA, T. M.: Educazione e scuola nella Repubblica Sociale Italiana. (Oktatás és iskola az Olasz Szocialista Köztársaságban.)

SCo, 9. 1978 . 1. 63–101.

A fasizmus utolsó korszakának oktatási és nevelési reformjai, iskolapolitikája, ifjúsági egyesületei.

De FELICE, F.: De Gasperi e la questione democristiana. (De Gasperi és kereszténydemokrata kérdés.)

SSt, 19. 1978 : 1. 5–16.

Az utolsó harminc év olasz belpolitikájához.

PORTUGÁLIA

RUSSEL-WOOD, A. J. R.: Iberian expansion and the issue of black slavery: changing Portuguese attitudes. 1440–1770. (Az ibériai terjeszkedés és a fekete rabszolgaság kérdése: változó portugál magatartás 1440–1770.)

AHR, 83. 1978 : 1. 16–42.

- MAURO, F.:** Le sens d'une restauration. Le Portugal de 1640. (Egy restauráció iránya. Portugália 1640-ben.)
 RHD, 92. 1978 : 1–2. 17–30.
 Az 1640-es restauráció nem jelent visszatérést a „Ancien Régime”-hez. Nemzeti dinasztia kerül a trónra, megszűnik a spanyolokkal a perszonálunió. A cikk a restauráció okait és jellegét elemzi részletesebben.

SPANYOLORSZÁG

- LARQUIÉ, C.:** Les soulevements populaires en Espagne au milieu du XVIIe siècle. (Népi felkelések Spanyolországban a XVII. sz. közepén.)
 RHD, 92. 1978 : 1–2. 31–50.
 Statisztikai módszereket felhasználva a cikk a lucenai granadai, a cordovai és andalúziai népi felkeléseket vizsgálja.
- PUDDU, R.:** Guerra e stato tra cinque e seicento. (Háború és állam a XVI–XVII. sz.-ban.)
 RSI, 90. 1978 : 2. 311–326.
 A spanyol birodalom közigazgatási és fiskális apparátusának hatékonysága a katonai-politikai feladatok megoldásánál.
- ABELSON, A.:** Inheritance and population control in a Basque valley before 1900. (Öröklés és népességszabályozás egy baszk völgyben 1900 előtt.)
 PS, 7. 1978 : 1. 11–28.
 A hegyvidéki európai paraszti társadalom szigorú öröklési rendje meghatározza a népesség nagyságát egy adott területen és ezzel a család gyermekeinek társadalmi lehetőségeit is. Bőséges statisztikák, táblázatok támasztják alá ezt a megállapítást.
- GAROSCI, A.:** Alle origini del conflitto tra stato e chiesa nella Spagna moderna. (Az állam és egyház közötti ellentét gyökerei a legújabbkori Spanyolországban.)
 RSI, 90. 1978 : 1. 131–142.
 Az 1931–36-os évek egyházpolitikája az akkori hercegprímás most közreadott hivatalos levelezése alapján.
- TAX FREEMAN, S.:** Faith and fashion in Spanish religion: notes in the observation of Observance. (Hit és divat a spanyol vallásban: jegyzetek az egyházi szertartások megfigyeléséről.)
 PS, 7. 1978 : 2. 101–123.
 A cikk megpróbálja elválasztani a hit és a formális vallás, egyház fogalmát, ezáltal a népi és a formális vallást. A spanyolok vallásosságának jellegét elemzi a 16. századtól napjainkig.

SVÁJC

DUBOIS, H.: Le Téméraire, les Suisses et le sel. [Merész Károly, a svájciak és a só.]

RH, 526. 1978 : 2. 309–333.

Az 1470-es évek harcai a svájci só biztosításáért.

LIVET, G.: La guerre des Paysans de 1653 en Suisse. (Az 1653-as svájci parasztháború.)

RHD, 92. 1978 : 1–2. 130–165.

Az események ismertetése a parlamenti anyagok bőséges felhasználásával. A parasztháborúban résztvevő társadalmi csoportok szerepe.

HAUSER, A.: Der Familienbetrieb in der schweizerischen Landwirtschaft. Eine historische und sozio-ökonomische Analyse. (A családi üzem a svájci mezőgazdaságban. Történelmi és társadalmi-gazdasági elemzés.)

ZAA, 26. 1978 : 2. 195–221.

A XVIII. századtól kezdődően elemzi a szerző a svájci paraszti családi üzem struktúrájának és funkciójának változását, a címben jelzett elemzési módszerrel.

SVÉDORSZÁG

NORDMANN, C.: La erise de la Suede au temps de Chistine et de Charles X Gustaves (1644–1660). (Svédország válsága Krisztina királynő és X. Károly Gusztáv idején.)

RHD, 92. 1978 : 1–2. 210–232.

MOLIN, K.: Conflits et convergences dans la politique intérieure suédoise (1939.–45). (Konfliktusok és közeledés a svéd belpolitikában (1939–45).)

RHD, 28. 1978 : 1. 81–106.

SZOVJETUNIÓ

KAPPELER, A.: Die Geschichte der Völker der Mittleren Volga (vom 10. Jh. bis der zweiten Hälfte des 19. Jh.) in der sowjetischen Forschung. (A Közép-Volga vidék népeinek története (a X. sz.-tól a XIX. sz. második feléig) a szovjet kutatásban.)

IGO, 1978 : 2. 222–257.

Kutatási beszámoló.

ALEXANDER, J. T.: Communicable disease, anti-epidemic policies, and the role of medical professionals in Russia, 1725–62. (Fertőző betegségek, járványellenes intézkedések és az egészségügyi szakemberek szerepe Oroszországban, 1725–62.)

CASS, 12. 1978 : 1. 154–69.

A szerző a járványos betegségekkel való megküzdés vizsgálatát azért tartja fontosnak, mert fényt vet az adott társadalom viszonyaira, demográfiai tendenciáira,

gazdasági helyzetére, a nép magatartására, stb. A 18. századi Oroszország gazdag anyagot szolgáltat az ilyen vizsgálatokhoz.

- ALEXANDER, J. T.: Medical professionals and public health in „doldrums” Russia, 1725–62. (Az egészségügyi szakemberek és a közegészségügy a „sötét” 1725–62-es évek Oroszországában.)
CASS, 12. 1978 : 1. 116–35.
- YANOV, A.: The drama of the time of troubles, 1725–30. (A zürzavaros évek drámája, 1725–30.)
CASS, 12. 1978 : 1. 1–59.
A cikk a szerző The History of political opposition Russia (A politikai ellenék története Oroszországban) c. könyvének kivonata.
- LEDONNE, J. P.: The evolution of the governor’s office, 1727–64. (A kormányzói hivatal fejlődése, 1727–64.)
CASS, 12. 1978 : 1. 86–115.
A kormányzói hivatal a 18. sz. első évtizedében jött létre az orosz közigazgatásban és a cári kormányzat képviselője maradt egészen 1917-ig. A cikk kialakulásának folyamatát, hatáskörét, tevékenységének alakulását elemzi.
- DUKES, P. – MEEHAN-WATERS, B.: A neglected account of the succession crisis of 1730: James Keith’s Memoir. (Az 1730-as örökösödési válság eddig, elhanyagolt dokumentuma: James Keith emlékirata.)
CASS, 12. 1978 : 1. 170–83.
Az emlékirat tömör és jól informált összefoglalását adja az Anna cárnő hatalomra kerülése körüli eseményeknek Oroszországban. James Keith szerepe a cári örökösök újjászervezésében. Jól illusztrálja a válság utáni az orosz cári rendszert átszövő patrónusi rendszer vonásait.
- CRACRAFT, J.: The succession crisis of 1730: a view from the inside. (Az 1730-as örökösödési válság belülről nézve.)
CASS, 12. 1978 : 1. 60–85.
I. Péter cár munkatársának, Feofan Prokopovicsnak három a válságra vonatkozó írása. A szerző feltárja az írások keletkezésének okát, tartalmát és írójuk szerepét a válságban.
- ESPER, T.: The condition of the serf workers in Russia’s metallurgical industry, 1800–1861. (A jobbágy munkások körülményei az orosz fémiparban 1800 és 1861 között.)
JMH, 50. 1978 : 4. 660–679.
A cikk megkérdőjelezi a történészek eddigi véleményét a jobbágyok és családjuk életkörülményeiről a jobbágyfelszabadítás előtti fél évszázadban. Bizonyítékaik szerint sorsuk nem állandó szenvedés, szegénység, nyomor volt, hanem pont az ellenkezője. Kiállják az összehasonlítást a korabeli nyugat-európai munkások életszínvonalával.

HAARMANN, H.: Strukturwandel in der nationalen Zusammensetzung der Bevölkerung in der Moldauschen SSR. (A lakosság nemzetiségi összetételének strukturális változásai a Moldvai Szovjet Szocialista Köztársaságban.)

D, 1978 : 2. 56–61.

A szerző összehasonlító táblázatot közöl a népesség nemzetiségi összetételéről a Moldvai SZSZK területén 1897 és 1970 között. Adatokat közöl az egész lakosság növekedéséről 1859–1970 között.

FITZPATRICK, S.: Sex and revolution: an examination of literary and statistical data on the mores of Soviet Students in the 1920's. (Sex és forradalom: az 1920-as évek szovjet diákjainak erkölcei az irodalom és a statisztikai adatok fényében.) JMH, 50. 1978 : 2. 252–278.

A 20-as évek szovjet szépirodalmában gyakori téma volt az ifjúság kicsapongása, a korabeli statisztika azonban mást mutat. Ideológiailag gyakran radikális véleményük volt a fiataloknak a nemiségről, de viselkedésük nem volt szabados, a férfiak aggódtak a következményektől, a nők pedig szüzek akartak maradni a potenciális férj megtalálásáig. A szexuális normák forradalom utáni bizonytalansága zavarhatta a diákokat és egy évtizeddel később valószínűleg üdvözölték, hogy a rendszer megerősítette a hagyományos család értékrendjét.

USA

SOUDEN, D.: „Rogues, whores and vagabonds”? Indentured servant emigrants to North America, and the case of mid-seventeenth-century Bristol. („Csavargók, kurvák, vagabondok”? Szerződéses szolgák kivándorlása Észak-Amerikába és a 17. század közepi Bristol.)

SH, 3. 1978 : 1. 23–42.

A szerződéses munkaerővándorlás ekkor már nem újdonság Anglián belül sem. Amerikába az 1654-től működő bristoli hivatal segítségével vándoroltak ki dolgozni fiatal emberek. Bristol dokumentumai új fényt vetnek a kivándorlók társadalmi, demográfiai körülményeire.

BAIRATI, P.: Per il bene dell'umanità. Benjamin Franklin e il problema della manufatture. (Az emberiség javáért. Franklin Benjamin és a manufaktúrák problémája.)

RSI, 1978. ápr.–jún. 90. köt. 1. fasc. 62–293.

Franklin alakjának újraértékelése a történeti irodalomban.

HAMMACK, D.: Problems of power in the historical study of cities, 1800–1960.

(A hatalom kérdése a városok történetének tanulmányozásában, 1800–1960.)

AHR, 83. 1978 : 2. 323–349.

A hatalom kérdésének vizsgálata az Egyesült Államok kisebb-nagyobb városai-ban segít az amerikai demokrácia értékelésében, a társadalmi szerkezet objektív elemzésében és a más népek közösségeivel való összehasonlításban. Több tudós véleményét ismerteti, összegzi a vagyon- és elitkutatás, helyi politikai élet, társadalompolitika, stb. területén.

GUTMAN, H.: La politique ouvrière de la grande entreprise américaine de l'âge du clinquant: le cas de la Standard Oil Company. (Az amerikai nagyvállalat munkáspolitikája az „age du clinquant”-ban: A Standard Oil Company esete.) MS, 102. 1978 : 1. 67–100.
Az 1870-es évek elején vizsgálja a Standard Oil Company munkáspolitikáját. (A munkaező toborzása és fegyelmezése, munkakörülmények, a munkások ereje a tőkéssekkel szemben.)

DEBOUZY, M.: Greves et violence de classe aux États-Unis en 1877. (Sztrájkok és osztályerőszak az USA-ban 1877-ben.) MS, 102. 1978 : 1. 41–66.
Az 1877-es sztrájkmozgalmak megmutatják, hogy bizonyos szövetség volt a munkásosztály és a burzsoázia egyes rétegei között, amelyek ellenségesek voltak a vasúti társaságokkal szemben.

MONTGOMERY, D.: Quels standards? Les ouvriers et la réorganisation de la production aux États-Unis (1900–1920). (Milyen normákat? A munkások és a termelés újjászervezése az USA-ban. (1900–1920). MS, 102. 1978 : 1. 101–128.

ANDERS, R. M.: The Rosenberg case revisited: the Greenglass testimony and the protection of atomic secrets. (Újra a Rosenberg ügyről: Greenglass vallomása és az atomtitok megőrzésének problémája.) AHR, 83. 1978 : 2. 388–400.
Ethel Rosenberg testvérének vallomása az atomkémkedésben betöltött szerepéről az atomtitok további megsértésének veszélyével járt. Az Atomenergia Bizottságnak sikerült megoldani, hogy a tanúvallomások során új tények ne kerüljenek napvilágra (1950–51).

KÖZÉP-AMERIKA

COATSWORTH, J. H.: Obstacles to economic growth in nineteenth-century Mexico. (A gazdasági fejlődés akadályai a 19. századi Mexikóban.) AHR, 83. 1978 : 1. 80–100.
Mexikó relatív elmaradottsága az európai és Észak-Amerikai fejlődés kiugrásával szembeállítva érzékelhető legjobban, ugyanakkor Mexikó gazdaságát is a külföldi behatolás, tőke lendítette fel. Saját társadalma viszont nem alakult úgy, hogy az elért eredményeket a külföldtől való függés megszüntetésével meg lehessen tartani.

WASSERSTROM, R.: A caste war that never was: the Tzeltal conspiracy of 1848. (A sohasemvolt kasztháború: az 1848-as tzeltal összeesküvés.) Peasant Studies 7. 1978 : 2. 73–85.
A tzeltal (maya) parasztokat az éhínség és földnélküliség vezette az előestéjén felfedezett és megakadályozott felkeléshez Mexikóban kreol földesurak ellen.

KATZ, F.: Pancho Villa and the attack on Columbus, New Mexico. (Pancho Villa és a New Mexico-beli Columbus megtámadása.)

AHR, 83. 1978 : 1. 101–130.

A mexikói forradalmár vezér, Villa által vezetett 1916-os támadás az USA büntetőakcióját vonta maga után, ami katonailag és politikailag is elhibázott lépés volt. A büntetőakció sikertelensége végül is a független Mexikó helyzetét erősítette az USA-val szemben és Villa pozícióit hazájában.

CASTRO, J. R.: Le syndicalisme officiel et le syndicalisme révolutionnaire au Mexique dans les années 1920. (A hivatalos szindikalizmus és a forradalmi szindikalizmus Mexikóban az 1920-as években.)

MS, 1978 : 2. 31–52.

DÉL-AMERIKA

SCHWARTZ, S. B.: Indian labor and New World plantations: European demands and Indian responses in Northeastern Brazil. (Indián munka és az Újvilág ültetvényei: európai követelések és indián válasz Északkelet-Brazíliában.)

AHR, 83. 1978 : 1. 43–79.

ZARAGOZA RUVIRA, G.: Anarchisme et mouvement ouvrier en Argentine à la fin du XIXe siècle. (Anarchizmus és munkásmozgalom Argentínában a 19. sz. végén.)

MS, 1978 : 2. 7–30.

IRACI FEDELI, L.: Liberismo e sviluppo nell'America Latina. (Liberizmus és fejlődés Latinamerikában.)

SCo, 9. 1978 : 2. 335–361.

A függetlenülés és 1929 közötti korszak liberista árupolitikájának megkérdőjelezése – protekcionizmus egyes államokban – a latinamerikai–angol áruforgalom volumene.

ÁZSIA

SHIN, S. S.: Economic development and social mobility in premodern Korea: 1600–1860. (Gazdasági fejlődés és társadalmi mobilitás a modern kor előtti Koreában: 1600–1860.)

PS, 7. 1978 : 3. 187–197.

Kim Yong-sop koreai gazdaságtörténész műveit ismerteti a cikk az elmúlt 500 év vidéki társadalmi és gazdasági viszonyairól, a feudális földesúr mezőgazdasági vállalkozóvá válásáról.

GOUGH, K.: Agrarian relations in Southeast India, 1750–1976. (Agrárviszonyok Délkelet-Indiában, 1750–1976.)

R, 2. 1978 : 1. 25–53.

MOLTMANN, G.; LÜTT, J.; DAHM, B.; GRIMM, T.: Soziale Protestbewegungen in Asien in der Zeit des Imperialismus. (Társadalmi tiltakozó mozgalmak Ázsiában az imperializmus korában.)

GWU, 29. 1978 : 6. 345–374.

Paraszti lázadások Indiában 1858 és 1920 között; Paraszti tiltakozómozgalmak Indonéziában a XIX. sz. végén; Antiimperialista parasztfelkelések Kínában.

WICKBERG, E.: Land reform in mainland China and Taiwan. (Földreform a kontinensen fekvő Kínában és Tajvanon.)

PS, 7. 1978 : 4. 250–262.

KAHN, J. S.: Ideology and social structure in Indonesia. (Ideológia és társadalmi szerkezet Indonéziában.)

CSSH, 20. 1978 : 1. 103–122.

A 20. század második felének indonéz paraszti ideológiájából néhány alapfogalmat (vertikális rétegződés, etnikum és patrónus-kliens viszony) elemez a szerző és azt vizsgálja, milyen mértékig tükrözik ezek a hatvanas évek társadalmi változásait.

HERRING, R. J.: Radical politics and revolution in South Asia. (Radikális politika és forradalom Dél-Ázsiában.)

PS, 1978. vol. 7. : 1. 1–10.

Két tanulmánykötet elemzésén keresztül próbál a szerző választ kapni arra, hogy miért volt a dél-ázsiai parasztság radikális aktivitása oly kicsi és miért nem kezdeményezett egyáltalán forradalmat a 20. sz. közepétől napjainkig.

AFRIKA

THEBERT, Y.: Romanisation et déromanisation en-Afrique: histoire décolonisée ou histoire inversée. (Romanizáció és deromanizáció Afrikában: Dekolonizált történelem vagy fordított történelem.)

AESC, 1978 : 1. 64–82.

BESSIS, J.: Chekib Arslan et les mouvements nationalistes au Maghreb. [Chekib Arslan és a Maghreb nacionalista mozgalmai.]

RH, 526. 1978 : 2. 467–489.

Az 1920–30-as évek Észak-afrikai mozgalmairól.

KIELSTRA, N.: Was the Algerian revolution a peasant war? (Parasztháború volt az algériai forradalom?)

PS, 7. 1978 : 3. 172–186.

A szerző megkérdőjelezi az algériai forradalom parasztháború-jellegét és vizsgálja a parasztháború fogalmát, megkülönböztető jegyeit. Elemzi az algériai szellemi és politikai áramlatok bázisát, természetét.